

كىتەپى جەزائىر و

چەند پەندىك بۇ دۆزى كورد

مىندى اقرا القافى

www.igra.ahlamontada.com

نوسىنى

مسعود عبدالخالق

١٤١٩ - ١٩٩٨

بۆدابهزاندنى جۆرمها كتيپ: سهردانى: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل أنواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پراي دانلود كتابهاى مختلف مراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى ، عربى ، فارسى)

كېشەي جەزائىر ۋ چەند پەندىك بۇ دۆزى كورد

نوسىنى

مسعود عبدالخالق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وسيعلم الذين ظلموا

أني منقلب ينقلبون

چاپی یہ کہہ

كورد وەك گەورەترین مێللەتی سەر ئەم زەمینیە و بێ وڵاتیشتە، بۆیە تێكۆشانی ئەو مێللەتە ئەوێکی زیاترە لە ھەموو مێللەتانی تر لە لایەكەوە تێ دكۆشیت بۆ دروست كردنی كیانێکی سیاسي و لە لایەکی تریشەوە بۆ پێك ھێنانی كۆلگەییکی دایبەر و مەرانی، كە بە لای زۆربەی مەدرەسو لایەنە عێلمانیەكانەوە ئەو دوو تەمەرە پێكەو ئەنجام نادرێ و خەوێكەكانی كورد بەو زووانە نایمە دی، بەلام بە روانگەی ئیسلام ھەردووکیان پێكەو گری دەدرێ و بە ئەزموونی زیندووش سەلمێندرێوە رێگەش كورت دەبێتەو، كەواتە تێكۆشانی خەلكی كوردستان زۆر پێویستی بە شارمزا بوونی ئەزموونی گەلان ھەیە بە تایبەتی رابەراییەتی بزووتنەوێ كورد پێویستە ئەو پەيوەندیە نیوان كیشە كورد كیشە جیھانییەكان بدۆزێتەو و بزانیەت كام تەمەری جیھانی چارەنووسی لە قازانجی كورد دایەو چی تریش پێچەوانەییەو ستراتیژیەتی لە سەر ئەو بنچینەییە دابەزێت، ئەو ڕووش ھەتا ئێستا رابەراییەتی كورد بە ھەردوو بانی ئیسلامی و عێلمانی لە تێ ووردبوونەو لە گۆرانکاریە ئەقڵییەو دوولەیکان لە مەدرەسە خەتە فێكریەكان یان لە قەدسیش ماوان یان تەبەعی بوینەو لاسایییەکی وینەیی مەدرەسەییکیان كردۆتەو بێ داھێنان و ڕەجاوی واقعیی تایبەتی كوردستان، ھەموو ئەو كۆمەلە ھاوكیشە ستراتیژیی ئالۆزانەش سەنە دەبێت كاتی پەلی وشیاری خەلك بەرز بێتەو و شارمزی دیوی ناوھەو ڕوودا و گۆرانکاریەكانی نیو ھاندەران بێ (ئەو ڕووش خەلكی كوردستان تا راددەییەکی چاك و شارمزا بووینە و زیاتریش) ئەوروپا لە پێش ئەو پێشكەوتنە تەكنەلۆژییەتی ئێستای بە قۇناعی (عصر التئویر) تێ پەڕین كە شارمزاو فەیلەسووف و زانیەکی زۆریان ئی پەیدا سوو و ڕۆشەنبیری زۆر باوی ھەبوو ئەو ئەنجامەتی ئێستای ئی ھاتە دی، بەلام ئێستا ئەو ڕۆشەنبیری زور ڕوو لە كزییە ھەر بۆ ئەوونە سالی ١٩٩٢ لە راپرسیکی خۆئەندەگارانێ بەشی نامادەیی بریتانیادا ناخو كئ سەرۆك و مەزیرانیانە دەرگەوت لە ٦١٪ ووتبیان مەرگرت تائشەر و لە ١٩٪ ھیچ و لە ٢١٪ ووتبیان جۆن مێجەر (كە ئەو كاتی ئەو سەرۆك و مەزیران بوو) سەرنج بەدە چارەنووسی ئەو شارستانیە بەرمو ھەلنیرە زۆر بێ ناگان لە كاتیكا لە كوردستان و زۆربە وڵاتانی ئیسلامی پەلی ڕۆشەنبیری بەرمو بێشە، بۆیە وا چاومەروان دەكریت كە خەلكی كوردستان لە دواى رزگاری مێللەتیکی شارستانی و پێشكەوتوویی پێشەسازیشی ئی دەرچیت. جا لە سەر ئەو ڕووتە با پێش بركی بکەین (وھی ئلك فلیتافس المتافسون) ھەر پێكە لە لای خۆمان دەروازەییەکی جیھانی بۆ كورد بکەینەو زانیاری ئیجابی، ئەزموونی گەلان، راستی دیوی ناوھەو ڕووداوەكانی نیو وڵاتان بۆ كورد بە ئەمانەتەو ئەقڵ بکەین ئەم نووسینەش تەقاییكە بۆ ئەو مەبەستە پێرۆزە بەو ھیواییە كەلینیکی بچوك لەو بۆشاییە گەورەییە پێر كرابێتەو.

بریتىيە لە جەنگى نىوان حکومەتى عەسکەرى بە سەرۆکايەتى (اليمىن زروال) و جەنەرالى عەسکەرىيەکان (خالد نزار- عباس طڤين- محمد عمارى) - و بەرهى ئىسلامى چەكدار لە گوندو شاخەکان بە سەرۆکايەتى کۆمەلەى پروفیسۆر و دکتۆرى زانکۆيەکان وەک پروفیسۆر (عباس مدنى) کە تا پێش ماومىيەک لەمەوبەر لە بەندىخانە بوو. ئو کیشەى سەرى ھەلدا لەدواى ئىنقلابەکى ۱۱-۱-۱۹۹۲ و ھەلپژاردنە بەناويانگەکى ۱۹۹۲ کە ھەلۆشەنرايەو کە تاييدا بەرهى ئىسلامى رزگارى (ئىنفان) لە ۸۶٪ دەرنگەکانى بەدەست ھىنا، بىئەوى چەقۆکەشيان ھەبى. وە بەرهى رزگارى نيشنامى (جىبە التحرير الوطنى) تەيا ۶٪ دەرنگى ھىنا. ھەرسى سەرۆک (بوضيف- علي كافي- اليمىن زروال) کە سەر بو بەرەمەن ئەمانە لە بازەنەکى خۆشيان دەرنگيان نەھيانا. کەچى ئىستا سەرۆک کۆمارە بو نىسبەتە دەرنگە و (د.عباس مدنى) کە پروفیسۆرە لە (علم النفس) يەکىکە لە رەوشەنبەرەکانى ئەفرىقيايە تا ماومىيەک پێش ئىستا لە بەندىخانە بوو سەرەراى ئو دەرنگى کە ھىناى... واتە: ھەموو مەللەتى رەوشەنبەرى جەزائىر ئىسلاميان خواست بو رىگايەى کە گوايە شەرعەتى ھەب لە رۆژمى جىھانى نویدا. کەچى ئو دەسلەتدارە کەمايەتەش بە پشتوانى زۆردارانى دونيا ناياسلەمىن، ئومەيە سەرچاوەى کیشەکە. کە دەبوايە بريارى (الأمم المتحدة) دەرچوبايە وەک (سیراليون، گرنیادا، نایجیریا، ئەنگولا...، ھتد)، وە ھەموو وولاتانى دونيا و حزب و لایەنەکان تەئیدی بەرهى رزگارى ئىسلاميان بکردبايە ئەگەر راستە ئو ھەموو ھاوارە بۆ دیموکراتیەت... ئەدى دیموکراتیەت سەرئەبرا لە جەزائىر.. ئو کیشەى بۆ دونیای سەرمايەدارى و سیستەمى نوێى جىھانى ئىستا بە ئەندازەى دیوارى بەرلین عەبیدارە، جا بۆ ئەوى ئو راستىيە زەقە لە پێش جىھان چەواشە بکرى و داپۆشرى ئەمەو ھەرشىکى راگەياندنیکى بەھیز دژى موحاھیدانى جەزائىر بەرپا کراو، گوايە ئەوانە دژى دیموکراتیەت! دژى رەوشەنبەرىن، دژى خەلکى لايدەن... لە دواى ھەمووان ئو قەتل و عامەى دژى ھاولاتيانى بى چەک و لایەنگیرانى ئىسلام دەرکەت دەیدەنە پال ھیزە چەكدارەکانى ئىسلامى کە ھىچ مەنتىقەى ئومەى قبول نەيە... جا ئومەى ئامانجى سەرمايەدارى جىھانى لە ھەرشە بەلام دەبى رۆژنامەکان و لایەنە چەپەکانى کوردستان مەبەستیان چى بێت لەو چەواشەيە؟ خۆ دەبوايە ئومەى نوسەرانى کورد ھەرچەک بن، چ دیموکراتى خواز چ چەپى بەراستى، دەبوايە لایەنگیرى کیشەى رەواى گەلى جەزائىر بونايە، چونکە ئەگەر باومەتان بە دیموکراتى ھەبیت ئو دیموکراتى بوو قوربانى ئو سەدەيە ئەگەر چەپیش ئو کەوتنە سەنگەرى ئیمپریالیزمى جىھانى وەک خوتان دەمێن، کەچى ھاوڕیانی شیوعى و مارکسیەکان و سۆشیال دیموکراتیەکانى کوردستان وەک بەشەىک لە راگەياندن (برجوازی) جىھانى لە خزمەت کەمايەتى حوکمرانى جەزائىر، بەلام ئو ھەقەش بلىن

[illegible]

جهازائير: دهكويته سهرووی ئفريقيا دموری دراوه بهو وولاتانه، له سهروو دمريای ناوهراسه. له بۆژه لات لیبیاو تونس، له بۆژئاوا مهغریب و بیابانی بۆژئاوا. له خواروو نایچه و مالی و موزیتانیا. جهازائیر خوشی پایتهختی جهازائیره و بۆ (۱۵) نوستان دایهش کراوه. له شاره گهوارهکانی له دوی جهازائیر، قسطنطنیه وهران که (بهندریشه)، تلمسان، خاکهکی له شاخ و داخ و دارستان و بیابان پیک هاتوه. پاناییه که (۲،۳۸۱،۷۴۱ کم، ئیستا دانیشتونایان (۲۷) ملیون دمیت/ گوزهرانی به تیکرایی بهو شینومه: (متوسط دخل شهریا) ۱۵،۰۰۰ دیناری جهازائیره. یهك دؤلار دهكاته ۶۰ دیناری جهازائیری که سهرحهم دهكا (متوسط دخلي شهریا) بۆ هر نهفهریک دهكاته (۸۰) دیناری عیراقی جاران. وه بهردهمام نرخي دیناری دیته خوارئ له ئهنجامی ئهو جهنگه ی ئیستای حکومهتی جهازائیر و موجهیدان ههچنده کۆمهکی بهرفراوانی ئابوری و تهقمهنی له نهورپا و ئهمریکاش بوی دی. داهاتهکانیان وهك سامانهکانی نهوت، کشتوکال، بیهسازی، لهجاو ئفريقيا بیشکهتوون، گومانی

لێ دهكرێ ئیستا بنیاتی نووموی لی بکری. ههروهها جهزائیر وایهوانگه که فهرمنسای ئهفریقیایه. چونکه وولاتیکی کراومیه و خهڵکه کهشی بۆشهنبیرن و تیکه لاویهکی زۆریشیان له گهڵ ئهوپا ههیه. له ناو وولاتانی عهرمبیش به پێشهنگی عهلمانیته دادمهری له گهڵ وولاتانی وهک یهمن و سوریا و عێراق... له لایهن مارکسیهکانهوه به بهرهی پشکهوتوو بهرمو شیوعیهت رویشتو حیساب دهکرا و به وولاتی ملیۆن شههید بهناو بانگه.

کہہ میاں لہ میڑوو

دوای شهوی قیصر له سالی ۴۲ پ.ز له دهمست قرتاجای ستاندهوه کردیه هریمیک له رومانیا هتاکر نیسلاهی گهیشتی له سالی ۶۸۲ز دولتمتی فاطمی گهیشتی، له دوای سدهی (۱۴) له سالی ۱۵۸۱ز کهوته دهمست نیسپانیا، ثنجا دوای چوار سده به جی یان هیشت له ثنجامی لاوازی و بی توانایی عوسمانیه کان له سالی ۱۸۳۰ز کهوتهوه دهمست فهرنسیه کان. لهو ماومیده تا سالی ۱۹۲۰ز به دهمیان راپهرین و شورش کرا به پی ی همدی نامار گهیشته (۱۶۰) راپهرین. له سهرهتاکانی ۱۹۵۴ز شورش جیزائیر دهمستی پی کرد. به سهرکردایمتی (به ره ی رزگاری نیشتمانی جیزائیر) بهو دروشمه (دروست کردنی دولتمتی جیزائیری سهر به خو به ناوهرؤکیکی دیموکراتی سوشیالیستی له چوارچیوهی مبادینه کانی نیسلاهی) که له بیانی نوفیمبر ۱۹۵۴هاتبوو، له ۱۵ ایلو ۱۹۶۲ به پی ی پهمان نامه ی (نیقان) سهر به خوی و مرگرت و بوو به نهمدایک له جامیعی عربی، بن بلا بووه سهرؤک، به رهو سوشیالیستی و شیوعیت به ریومبوو، ثنجا دوای (۳) سال ۱۹۶۵هاتنقلابیک له لایهن (بؤمیدیهن) کرا تا سالی ۱۹۸۰ به نه خو شیه کی سهخت مرد، (شاذلی بن جدید) سهرؤکایمتی وولاتیان و مرگرت له ۲۳-۲-۱۹۸۹ دهمستکاری دهمستور کراو سوشیالیستی لی فریدرتا هه لبرژاردنه کی ۱۹۹۰هه داویده که شاذلی بن جدید لی خستراو عسکر هاتنه سهر حوکم که هتا نیستا (۳) سهرؤکیان گزیرهو، شایانی باسه هاواری بومیدیهن یه کی لهو سی که سیه (شاه + صدام + بؤمیدیهن) که ریکهوتنی جیزائریان مۆر کرد له سالی ۱۹۷۵هه سهرتیک رووخانی شورش کوردوههرستیکیان له سهردونیایه ریسولوبون، دونیان به هیلک جون شهوی تریشیان سهری شهمنده شور بووهموو رۆژیک جارهک دهمری.

كۆتایی سەدەى بیستم بیداری ئیسلامی لە جیهاندا

لە قورئاندا باسی بووداوه‌كانى میژوو ده‌كات وەك تاكه راسترین سەرچاوه، هەر لە بانگی نیراوه‌كانى خۆی گه‌وره تا شۆرشه‌كانى دژ به زۆرداران به ڕوونی دهرده‌كەوێ كه راکیشانی خەلك بو مەده‌ئێكى راست زۆر به زه‌حمەت بووه، نموونه‌ى هه‌زره‌تى نوح (عليه السلام) كه (٩٥٠) سالان بانگی خەلكى كردووه. كه‌چى به‌ده‌نگه‌ هاتوووه‌كانى نه‌گه‌يشتۆته (١٠٠) كەس، وە بۆ ماوه‌ى (٣) سالان پینگەمبەر ﷺ ته‌نها توانى (١١) كەس كەسب بكات، نموومه‌ى تریش زۆره، هەرچەنده به پەيامى راسته‌وخۆش ئیشیان كردووه. كه‌چى ئیستا ده‌بەتین بیدارى ئیسلامی له‌ ماوه‌یه‌كى كورت وا به‌ خێزایی سەرته‌سەرى جیهان ته‌نیه‌وه و هیچ كلۆچیه‌ك به‌ماوه‌ ئیستا بانگی ئیسلامی و بزوتنه‌وه‌ى ئیسلامی لێ نەدره‌وشیتۆه له‌ كاتێكا هەریه‌كه له‌ مدرسه‌كانى تری شیوعیه‌ت (كه‌ وولاتى زله‌هیزى وەكو سۆفییه‌ت و جینی له‌ پشت بووه) و مدرسه‌ى سه‌رمایه‌داریش (ئه‌مریکا و بریطانیا) و مدرسه‌ى سوشیال دیموكراته‌كان (نیوه‌ى ئه‌ورپای له‌گه‌ڵدا) بوو، هەر به‌ره‌نگارى ئیسلامیان پێ نه‌كرا، وا هاته‌ مه‌یدان وەك تاكه به‌دیك بو سەرجه‌م كۆمه‌ل، جا با بزانی‌ن ئه‌و ه‌زیانه‌ چى بوون كه‌ بوونه‌ ه‌زى سەرته‌ل‌دانى ئیسلام به‌و خێزاییه‌؟ دياره‌ ده‌بیت زۆر به‌ كورتى به‌سه‌ریانان تێپه‌ڕین:

١- ده‌وتى زانستى:

زانسته‌كانى به‌شه‌ریه‌ت وا باو بوو كه‌ دژی ئاینه‌ و له‌ قازانجى فلسفه‌ى مادیه‌ له‌ راستیشدا هەریه‌كه‌ له‌ زانسته‌كانى فیزیای كلاسیكى و گه‌ردوون و كیمیا و بایولوژی... تا نیوه‌ى ئه‌و سەده‌یه‌ش پالێشتنێكى به‌هێزى بۆچوونى مادى بوو، ئه‌مه‌تا كتابه‌ گه‌وره‌كان وەك (نظام الطبیعة-هۆلباخ)، (مجمع‌القدیم-مورگان)، (اصل‌الأنواع-داروین)، (فلسفه‌ ماركس)... هه‌موو ئه‌وانه به‌ پالێشتى زانستى كۆن بنیات نرا، كه‌چى له‌ دوایه‌ ده‌وتى زانست گۆزا تا گه‌یشه‌ ئه‌و راده‌یه‌ ئیستا بوو به‌ بناغه‌یه‌كى راستیه‌كانى قورئان و بوو به‌ به‌شێك له‌ ده‌عوای ئیسلامی، ئه‌و شۆرشه‌ زانستیه‌ گه‌ره‌یه‌ كه‌ كارى كرده‌ سەر س‌رو باوه‌رى ئاده‌مى زاده‌وه‌ بوو كه‌ ساغ بۆوه كه‌ ئه‌و گه‌ردوونه‌ ته‌مه‌نى هیه‌، سنوورى هیه‌ نه‌جەلیشى هیه‌، كه‌ پێى ده‌لێن (گه‌ردوونى فراوانبوو) هه‌موو بۆچونه‌كانى ماددى ژێراو ژوور كرد كه‌ پێش تر بنیات نرا بوو له‌ سەر گه‌ردوونێك گوايه‌ هەر هه‌بووه‌ و هەر ده‌شمینی و سنووریشى نیه‌ كه‌ پێى ده‌لێن (گه‌ردوونى وه‌ستاو) ئه‌و تێوره‌ له‌ (بظلموس) له‌ پ.ز. حوكمى هه‌بوو تا نیوه‌ى ئه‌و

سەدەمە.. ديارە ھەموو تيزۆرە تەمەربەکان جا چ ماددە بێت يان ژيان دەشیت له ئەجەمى گۆران و کارلێکردنى ماددە لەمۆ ھەتاهەتايە شتیکی لى پەیدا بێت، لەسەر ئەر بنچینە ھەموو بۆچوونە ئیلاھىەکان ھەك مارکسى-داروینى-دورکایمى-وجودى... لى پەیدا دەبێت. بۆ نموونە دەرفەتى ریزبۆونى ترشەلۆکەکانى خانە کە ژمارەیان (۵۲) ھەکا = $10^{۸۱}$ کە بە ملیاران جار لە ژمارەى ھەموو ئەتۆم و ئۆمەدەش ھێندەى تەمەنى گەردوونە کە یەكجار زۆر، بەلام لە گەردوونى بێ-تەمەن موستەحیل نى یە (بۆ جەدەلێش بێت) کاتى نۆزرایووە کە گەردوون تەمەنى ھەبە ئەر مەجالانە نەماو بیری ئادەمیزادى ھەژان و بەخەبەرى ھەنایووە، بەو شێمە قەچىکى ماددى لەبەرا قەرتێنرا، قەچى دووھمى کە بریتى بوو لە تێھواننى ماددیەنەى زانست بۆ ئەر جیھانە ھەك (ماددەى نەمر) کە لە بنچینەدا لە یاسای پاراستنى ماددە ھاتبوو لە کیمیا لەلایەن (لاقووزیە) کە دەلێت: (ماددە لەخاوا ناچێت و ناھەبێت)... ھەموو شتێک دەگۆرێت لە دۆخێک بۆ دۆخێکى تر بەلام ھەر ماددە، بەو شێمە بەلێ ماددى لە فلسفە تا سەدەى بیستەم زۆر زال بوو، تا لە زانستى نۆیەدا دەرکەوت کە ماددەش نەمر نى یە دواى ئەرەى (ماددەى دژ) نۆزرایووە لە کیمیا و لە گەردوونیش (ئەستێرە رەشەکان) نۆزراو، بەو شێمە ئەر یاسایە بەیاسای ئەماو گۆراو قەچى دووھمى مدرەسى ماددى لەدەست دراو بیری ئادەمیزادى نۆی کەوتە گەران بە دواى بەدیلێکى ناماددى، بەو شێمە زانستەکان ھاتن و راستى بەکافى قورئانیان سەلماند بە شێمە ھەر دۆزینەمەك ھەك (رادان بۆت) گوتەنى: (دیزە شیمەریکە بەسەر خودای گەرە)، ھەر ھەما ووتە بە نۆخەکەى سید قۇطب ھاتەدى کە دەلێت: (قورئان کتابى خواى خوێندراویمە و گەردوونیش کتابى خواى بێنراو)، ئیستا پەوتى زانست وایە کە دەستکەوتى زانست راستبوو لە خزمەتى بێزارى ئیسلامیە و بەشیکە لە بانگوازیەکەى بۆ ناو رەوشەنبەر و بیریژان کە بە دەیان زانای غەربى و شەرقى بەھۆى یەك نایەت ئیسلام بووینە، ھەموو نایەتەکش موعجیزە، ئەر ھەما سەبەى بەدیار دەکەوێ ديارە ئەقلى زۆر پەرە سەندووە و یاساکانى سروشت و شەریعەتى ئیسلام یەکتەر پا سادان دەکەن.

۲- پەوتى فەکرى بە گشتى:

فەکرى ئادەمیزاد لە ھەوى (فەلسەفى) و زانستى و سیاسى زۆر بە قوولێ گۆرا، ئەرەى زۆر چەسپاو پیرۆز بوو دەرکەوت ھەلەبە، ئەرەى لەسەر ھەما سەمان کرد لایەنى زانستى بوو لایەنى فەلسەفى و سیاسى کە بە ھەموویان ئایدۆلۆژیای ئادەمیزاد پێک دەھێنن وا دروست بوو کە ئاین بەگشتى و ئاینى ئیسلامیش ھەر تەنیا کۆمەلە ئامۆزگارێکە بۆ سەردەمێک ئیدى رەت بوو نایەتووە جارێکى تر، ئیستا ھەك کۆسپ لە پێش پێشکەوتن دایە. پرسیارى بنچینەى لە فلسفەدا ئەرە بوو کە نایا ھۆشیارى لە پێش ماددە ھەما یان بە پێچەوانە و بەگۆرەى ھەلامى ئەر پرسیار، ھەر کەس ھەر تەرمێکیان دابەش دەکرد بۆ مێشالی بەشەکەى تریش بۆ ماددى ئیسلام، حەلالى و سەمایداری

و.... ھەمووی تىڭلە كرا بوو... خىتابى ماركىسىيەت بۇ سەر فېكرى ئادەمىزاد زۇر زاا. برو، (اضەل
 الإيمان) دەپىوايە سۆشپالىيىستى بىت لە ھەموو شتىك، بى سوشپالىيىستى دەولەتىش نە دەپو بوبە ھە
 لە جەزائىر كۆمەلەى زانپانى ئىسلامى لە سالى ۱۹۶۲ ھەلومىشنىرايە، شىنخ بەشىر نىبراھىمى دور
 خراپەو تا ۋەفاتی كىرد، ھىچ ۋولاتىك نەبوو سوشپالىيىستى نەبىت، ئەكىنا ئەمىرىكى بوو، نە خىتائە
 نەك ھەلەسەر فەلسەفە و سىياسەت بەلكو دەستى بەسەر شىعر و ھونەر و چىرۇك و نووسىن بەگشتى
 داگرتىبوو... بەلام ئىستا ۋەزەق كۆرپا رەۋىتى فېكرى كۆرپا، ئو بۇچووانە ئىستا كەوتە پاش مەگەر لە
 كوردستان كەمىك مابىتە كە بە درەنگە شتى پى دەگات سەرنج ىدە ئو رۇژنامەى (يەكسانى) كە
 ئىستا لىرە گەرمەيتى لەناو كۆمەنىستەكان ئەوە كت ۋەت لەچاۋ كىردنەو رۇژنامەى كە پىش (۱۰۶)
 سال لە ئەلمانىا دەرەچوۋ لەلەين كۆمەلىك ئافرىقى شىۋەيەۋە لە سالى ۱۸۹۱ بەناۋى (گلانخايد) بە
 ئەلمانى واتە (يەكسانى)، ئەۋمە قەيرانى راستەقىنەى رۇشەنبرى كورد لەچاۋ كىردنەۋەكى يەك
 سەدە لەمەۋ پىش... ئەۋمە بەجى مان و تەخەلف. ھەر چەندە لىرەش كۆرپاكارىيەكى زۇر بوۋە و
 زۇرىش بە رەۋمە، باشتىن بەلگەش كاتى ماموستا شارەزورى (خ. ر) كىتىنى (پىكەوت لە تەرازوۋى
 ژىرىدا) دەر كىرد، سالى ۱۹۷۷ زىاتر لە (۳۰۰) ۋوتار دژى نوسرا كەچى ئىستا ئەگەر ۋوتارىكى
 ئەلمانىانە بنوسرى رەنگە (۱۰۰) ۋوتارى ئىسلامى دژى بنوسرى كە باشتىن بەلگەپ لە كوردستانىش
 رەۋىتى فېكر بەرە و ئىسلامىيە. ئىدى مەرسەى ماركسىزىم، تىۋرى دارۋىن، تىۋرى جىنسى فرۇيد،
 تىۋرەنەكانى دوركايم... ھەموۋى شىكستى خوارد، ھىچ بەشىكى ماركس ئەۋل و ئەساسى ئەما؛
 نەتۋرەنە ماددىيەكى نەتۋرەنە مېژۋەيەكى و نەنچىنە ئابۋورەيەكى.... تىۋرى سىياسەكى
 پاركتىلەكانى ھەر ھەموۋى شىكستى خوارد ۋەك لە سىھەم ھۇ باسى دەكىن.

۳- شىكستى شىۋەيەت ۋەك سىستەمى كۆمەلەيەتى:

دىارە ھەموۋى لايەك كۆكەن كە سەرمەيدارى نەخۇشپىيە، جا بۇ چارەسەرى و بەدىل چەندىن مەرسە
 ھاتە كاپەۋە لەۋنەش شىۋەيەت بوو، كە ۋەك تىۋرە پاراكتىك ۋەك رېئىزى كۆمەلەتى و تىۋرى سىياسى
 بىو سىۋمە سەربازگەيەكى لە جىھان پىك ھىنا كە لە زەھنى كەس نەبۇو بىو زوۋانە شىكست بىنى،
 كەچى بىو شىۋەى بىنىمان ۋەك مەرسە ۋەك فېكرە ۋەك رېئىزى كۆمەلەيەتى ۋەك (تىۋرە و پاراكتىك)
 رەۋخاۋ لە تاقى كىردنەۋە دەرەچوۋ، بە كورتى لەبەر ئو ھۇيانە:

أ- پىش ھەموۋى شىكست رەۋبەروۋى زانستى نوى بۇۋەن ۋەك لەۋمە پىش بەگشتى باسما كىرد بەلام
 دەرۋانىن نەۋنەيەكى زەق بەننىن لە (عرض موجز لمادة الديالكتيك) ص ۵، لە ژىر ناۋنىشانىكى
 گەۋرەدا دەرلەت: (لا نهاية لعالم بوحده)، كە رەۋنە پىشتى بەستۋە بە (گەردۋونى بىتەمەن)
 كەچى ئو بۇچوۋە گەردۋونە لە زانست شىكستى ھىنا كە بئاغەى ھەموۋى سەرخانەكانى فېكرى
 ماركسىيە ..

ب- له ډېرې فلسفې / شو پرسپارانهې که خړا ډووه پيش فلسفې مارکسیزم هر لېږي زيات دموو
 برېج وهلام، هيچ بهشيکي نهما وهک ياسا چ له سروشت چ له ژيان چ له کومال. هر ډو دموو
 همتا نيسټاش که (تقاقض) (کړوکي ديالېکتيک وه لينين گوتنهې)، که چې يک نمونهيان پي
 نهوژواوه شو سروشته بهو مواصقاتي خوږيان، ئينجا شو پرسپاره گوايه بنسټي فلسفه
 ناخو (وغي) له پيش مادديه يان به پېچلوانه و گوايه شو چمند ډياني ريبازي فلسفه.
 دهرنهچو نيسټا پرسپاري بنچينهي نه وويه ناخو شو جيهانه به عيارو مېست ډووه - خړا
 ډمهکي و لسمه نه وه لاسه دېش دمېن... بويه هر ډوژنيوويهکي زانستي له قدامتي
 نيسلامه... هر بويهش تظوري فکري نادميزاد بهرو بېندهکاني شريعتي نيسلامي دمرون که
 لووتکي نامانجي و نمنجامي تظوري فکره، بهو شيويه بهشه هره زوري فلسفې مارکسیزم
 تتيک ډووخا.

چ- له نمرزي واقعيشتا شيوازي ژياني سوشياليستهکان و شيوعيهکان سرکهتوو نهو، تووشي
 نابوري و پيشهسازيهکي پاشکمتوو هاتن.

د- تيؤمري پهرهسدندنيش شکستي هينا و له جي شو (نمنداوهي جينهکان) ډوژرايوه که تيايدا
 سلميئندرا که چو (تطور) له سروشتدا نيه ناواش له ژيانيشدا نيه تنها له کوملدا هيه
 بهشيويهک جيا شو شيويه مارکسیزم.

ه- دېش ډووني شيوعيت ډو ډييازي جيا به څوکي نمرې واقع، نهشتهگونجا لهگال خصوصياتي
 هيچ ميللتيک، همدېکيان نوپهري ديکتاتور و همدېکيش ديموکراتي... بهکورتې هموو
 شيوازيکيان تاقې کردهوه، ډيگاي شورشگيري وهک نيسټاي حزبي کومانيستي کړيکاري عيزاق
 لسمري دمروا، ډيگاي (تعابشي سلمې) و بهمنداري له پهرلمان شيوازديموکراتيهکان له شورپا
 کړا بهو کومله شيوعيهيميان دموت (نورؤ شيوعيه) وهک نيسټا حربه شيوعيهکاني کوردستان و
 عيزاق لسمري دمرون... بهو شيوه شوې نيسټا له کوردستان شيوعيهکان تاقې دهکانهوه شو
 (تاقې کرايوه) پيش (۲۰-۳۰) سال هموو شو ډيپازانه پشکراون و ئينجا شکستيان هينا،
 همدې ډلو ډوچووني مارکسيهکاني نيره دملين شيوعيت له نمنجامي برسپاتي بهرپا دميت که
 (نظريه بؤس المترايدي) مارکس پيش بيني کردهوه، شو برسپاتيش نهات، بهلام شو
 برسپاتيش هات له صومال و زور شويي مغربي که چې شو تاقې کردنهوه تالمش نهاتهدي
 مگر مېستې شو برادرانه شو بيت نهونده برسې بن همتا مردن ئينجا لهپاش مردن
 شيوعيت بيته دي!!

و- پيدايووني بزوتنهوي کړيکاري و ناکوکي ناوهخوي ومستاني فکري و پيشکوتن.

ز- پياده کردني شيوعيت:- شوې زور گرنگه مارکسيهت باومري به نهخلاقي چسپاو نيه، له
 کاتيکا له شيوعيتيش نهياسا و نهپوليس و نهخيرزان و نهدمولت هيچ ناميني، جا نازانين کي

پارێزگاری لهو سیستمه دهکات لهکاتی که گهر شیوعیهتیش بهاتبایهیدی، چونکه تهها دوو بهاله ئادهمیزادپرست دهکاتهوه که ئیلتزامی ههینت:

۱- ئهخلاقى پلهبهرز، ۲- بهیاسایهکی تۆند تۆل که دهولت پارێزگاری بکات، که چى خالى دووهم نامینیت و مارکسیهتیش ههچ پهروهرمهیهکی نهبوو بۆ بیناکردنی ئهخلاقى ئادهمیزادکه خوی ههست به بهرپرسیارهتی بکات و سیستمی شیوعیهت بیاریزن، دیاره ئهوه ئهخلاقهش ههرگیز له نایین جیاناگریتیهوه که مارکس پێی وابوو (ئغیون الشعب)، بۆیه بینمان نهک شیوعیهت سوشیالیسیش جێبهجێ نهکراو بهرهههه می سهربازگی سوشالیسیست له پیشهسازی و کشتوکالی جزیرهکی (تهرزهکی-نوعهکی) زۆر خراپ بوو لهچاو سهرمایهداری، بهو شیوه شیوعیهت نهاته دی لهبر ئهوناکه که گهرمهیهی له نیوان واقع و تیۆریدا.. دووباره ههموو تیۆره ئهغتر و پولوجی و کۆمه لایهتی و سیاسیهکان بهگشتی هاتهوه سهه تیروانینی بنچینهی ئیسلام بۆ ئادهمیزاد که که جهوهری مشکلهکی ئهخلاقه (...بعث لا تم مکارم الاخلاق).

بهو شیوهیه شکستی شیوعیهت وهک مدرسهی فکری و پریازی سیاسی بۆشاییهکی گهرهیه له جیهاندا پهیدا کرد و ئاسۆیهکی فراوانی بۆ بیداری ئیسلام هینا پێش، بهشیومهک که قهرانیکی سیاسی گهرمهشی بۆتیکرای علمانیته دروست کرد، ههرچی حزبی سیاسی ههیه بهتایبهتی له ولاتانی جیهانی سینیهم له کوردستانی خوشماندا ئهتمای حزبی گهرایهوه سهه بنچینهی بهرژموندی، واته عقیدهیهی ئهوه حزبه علمانیانه ئهونده بههیز نهبوو ئهوه ئهتدام و لاینگرانه پێی پهروهرده بکه که نهفهری و دروست بکه عقیدهیهی بههیزتر بیته له بهرژموندی شخص... بیجگه له ئیسلامیهکان ههموو مدرسهی لایهه سیاسیهکان لهو قهرانه ئالوون و نهجاتیان نه، تهنا عقیدهیهی ئیسلامه خهلهکی پێدروست دهبیته که نهک بهرژموندیهکانی بهلکهر سهرومالیشی لهپێناو ئیسلامدا بکاته قوربانی تموونهی کۆن زۆره و ئی نوێش ئهوهتا ههرچی جولانهوهی بهرهههستکاری چهکداریه تهها به ئیسلامیهکان دهکری ئهوهتا جهزائیر، چیچان، فلیپین، بهرهی کشمیر، بۆسنه، طاجیکستان، لبنان، فلسطین،... زۆر شوینی تر، ئهوهتا چالاکیهکانی فلسطین باشتترین نموونه، ئهوه مسهلمه زۆر گرنگه و ههر ئهوهشه بوویه هۆی کزیوونی لایهه علمانیهکان و گهشهسهندیکی به خیرایی تیکرای بزوتنه ئیسلامیهکان لهههر شوینیک مهجالی دروست بوون بیت.

۴- لههۆیه ههره گرنگهکانی بیداری ئیسلامی بهو خیراییه دهگهریتیهوه بۆ سههکهوتنی شۆرشه ئیسلامی له نیران، که کۆمه لیک تاییه تهمندی ههبرو جیا لهههموو شۆرشیک بهو شیویه:

أ- بهشیومهکی شارستانی و زانستیانه شورشه که دهستی پیکرد بهتوندی دووپاتی کردموه که مللهت بهههتره له تکنه لوجیای سهردهم. ئهوه بوجونهی پوچهل کردموه که شورش ناگری دژی تکنه لوجیای نیسته

كۆرياي سەروو ۋەك مۇنەزىرىكى شىوعى ئو سەردەم بوو لەسەرە مەركىدا ۋەسەتى كرد ئوردە ۋە
 بېتە سەروك، ۋەك پادشايى ئىستا ۋا سەروكە، بو شىوعىە كارىكرەد سەر ھەموو ەلمانەب، ھە
 بۇيش تىيارى نەتەۋەتى بەگشتى ۋ ەرمىي بەتايىبەتى لىو سەرووبەرە گەشتە ئو كوبرەۋەرىە،
 بى ستراتجىت دەستى بلند كرد لە راست داگىركەران، لە كاتىكا مىصر لە جامەى ەرمىي
 دەرگرا، چونكى رىكەوتنى (كامپ دىقد) ى يەكلايانەى لەگەل ئىسرائىل مۇركرد، لەسالى ۱۹۷۹،
 كەچى دواى ھەموو چوونەۋە رېزى ئو. عىراق كۆيتى داگىر كرد بە پشتوانى ئەمىركا لىيان
 ستاندەۋە، عىراق سەرى بۇ ھەموو داۋاكانى ئەمىركا شۆر كرد، شارمزاىان دىلن لە مىزۋوى
 رىكەوتانن ۋ رەزامەندى عىراق لەسەرى ئەۋەندە سەرشۆرى تىدا نەۋە، ھەتا (مەمر قذافى) خىزى
 پىنەگىرا سەرمەشتى صدامى كرد ۋ بە ترسنۇكى ناۋى برد، لە كۆنگرەى ەرمىي لە ەممان لە
 دوورى چەند كىلومەترىك لە قەۋارەى جۈۋەكە، كە لەسالى ۱۹۸۷ كرا كەچى بەزۆرىە دىنگ لەم
 كۆنگرەى ئىران بە مەترسى دانرا، نەك جۈۋەكە (ئىسرائىل)، ئىستا كىشەى فلىستىن بچوك بۆۋە
 لە قەمىرائىكى جىھانى ۋ ئىسلامى بۇ نىۋان ياسەر ەرفەت ۋ مۇخابەرەتى ئىسرائىلى، ۋەك
 كىشەىەكى ناۋخوى، بە ھەموو ۋولاتانى ەرەب بە ئەندازەى (جىھاد ۋ ەماس ۋ حزب الله) كارىان
 لەسەر ئىسرائىل نىە كە دەۋلەتىش نىن نۆنەرايەتى تىيارى ئىسلامى ەرمىي دەكەن، جا ئەگەر
 دەۋلەت بوونايە چۆن دەۋو، تىيارى ەرمىي ئىستا ئەمىركا دەم راستيانە كەچى ئەمىركا لەسالى
 ۱۹۹۶ سى جار قىتۇزى يەكار ھىنا. ھەرسى يەك دژى ەرەب، ئىستا بۇ ئىسرائىل ەلالە ھەر چى
 چەكىكى كوشندەى ھەبىت بەلام بۇ ەرەب ۋ ئىسلامىەكان قەدەغىە، ئەۋەتا بۇ پاكىستان ئەمىركا
 نىگەرەنە كە چەكى نەۋەى ھەبىت، كەچى ەندستان ھەبىتى ھىچ باس نىە، ئىستا ئەمىركا ئامادەىە
 تەكنىكى پىۋىست بۇ گەشە ساندنى نەۋەى چىن بدا بەرامبەر بەۋى چىن ھاۋكارى ئىران نەكا بۇ
 بنىائەنانى (مفاعل نووي) بۇ ئىسرائىل ھەبە (أبو جهاد) لە تۇنس بكوژى ۋ (فتحق شقاقى) لە
 مالتا، لىدانى مفاعل نەۋەى عىراق، لىدانى لىبان،.... ھەموو ئەۋانە ئىرھاب نىە كەچى بەرگىرى
 لەخاك ۋ ۋولات بۇ ەرەب ۋ ئىسلامىەكان ئىرھابە...كەچى پرس ۋ راى تىيارى ەرەب بە
 ئەمىركايە....بىك ئەم قسە ۋ باسە ھاتەندى قسەى ئىمامى ەلىە كە دەفەرەۋى: (راۋىز بە دوزمەن
 سەر شۆرىە).

سەربىرىدى بەرەى ئىنقادى ئىسلامى جەزائىرى

ھەمۇ ئورۇپا و ئەمرىكا لەبەرى پىشەوا بە ئىران خەرىك بوون كە ئەو بىندارىبە نەپەرتەو ناسىپا و ئەفرىقىا، لەناكاودا لەسەرۋى ئەفرىقىا لە پىشە ئەو بەرمە دەنگىكى بەتەن بەرز بۆۋە (لا الە الا اللە) كە ھەمۇ جىھانى ھەژاند، لە شۆيىك كە بە فەرەنسەى ئەفرىقىا دەژمىزدرا، ھەمۇ شىۋەكەنى دۇنيا چاۋمەرى بوون لەنا وولاتانى عەرەب، جەزائىر بەرمە سۆشالىستى زانستى و شىۋەكە بىروا، دوايش لەرۇژئاۋاش لەۋى چاۋمەرى تاقى كەردنەۋى دىموكراتى بوون، كە رۇئىمىكى شىۋە ئورۇپى لى پەيدا بىت، كەچى ئەو دىموكراتىيە ئىسلامى لى پەيدا بوو، بە شىۋەكە كە سەركەۋتەنىكى داسقانى بوو لە ۸۶% دەنگىان بەدەست ھىنا لە كاتىكا كە (پروفسۇر عباس مدنى) لە زىندان بوو، بىو شىۋەكە ھەمۇ زۇردارانى دۇنيا بە وورۇو درشتەۋە، لە ئىقلىمى و جىھاندا قۇراخ بوون لە خۇيان ترسان، ئەمرىكا سەرقال بوو بە بۇژەلاتى ناۋمەست لى پەرىۋە ئەفرىقىا تا لەۋى بىكا ھات پەرىۋە كۇمارەكەنى يەككىتى سۆقىمەتى پىشەۋ پاشان بۇ مالىزىۋا ئەندۇسىا... تا لەنا و ئەمرىكا شىۋەكە بىروۋتەۋەى ئىسلامى پەيدا بوو، بۇيە ھەمۇ زانا و مۇنەزىر و لىكۇرەۋەكەنى ئەمرىكا كۇبۇۋەۋە و زەنگى مەترىسىان بۇ سەرمایەدارى لىداۋ لە لىۋانىكى بىكا بانگ ووتىان: (ئەگەر شىۋەكە مەترىسى بوو بۇ ئىمە ئەوا ئىسلام گەلى ترسانكە، چۈنكە شىۋەكە تەنبا بە ماددىانە دىۋەمەتى دەكرەن بەلام ئىسلام بە ماددە و روح).

ھەل و مەرجى نىۋ دەۋلەتى لە سەروپەرى پەيداۋوونى بەرەى ئىنقاد

لەجىھاندا ولاتە شىۋەكەكان دەغل بىون لە ۱۹۸۰ بىروۋتەۋەمەكى كرىكارى لەپۇلندا پەيدا بوو بە ناۋى (سەندىكاى كرىكارى) بە سەركەردىمەتى (لېنخ ۋاۋنسا) يەكەم داۋاكارىان نەمانى شىۋەكەت بوو... سەرنج بەدە لە پۇلندا (جەنرال يارۇلنەرسكى) سەركەردىرى حزبى شىۋەكە بوو ولاتىكى دىكتاتورى پۇللىتارى بوو واتە ھۆكەم بە حىساب ھۆكەمى كرىكاران بوو كە چى ئەو كرىكارانە لىيان ھەلسان (نەك بۇرجۋازىەكان) كە ھەلۋىستى ھەمۇ شىۋەكەكانى جىھانى ئاۋمۇزۇ كەردەۋە بوۋە سەرمەتەيك بۇ شۇرەشكى سەرمەتەرى دۇرى شىۋەكەت، بىو شىۋەكە (لېنخ ۋاۋس) ناۋى لە مېزۇو بە يەككى لە تىگەمەتتى شىۋەكەت دادەمەرى لە دىۋى ئاۋمۇدە، ۋا دىكار بوو لە ھەمۇ ولاتلىنى شىۋەكەت

قەيرانى ئابوورى كۆمەلەيتى و سىياسى و بارى نەفسى و دەرونى قول ووى بىكردىور، ئەلام لە ترسى سۇقەيتى قامچى لەدەست بوو كەمەختى خۇى جولانمەوى و سىدىن لە سالى ۱۹۱۶ كە مە (ربيع پراگ) بەناوبانگەسەركووتى كىرەنمە. لەى سەرو يەرەدا چوار سەروكى سۇقەيت گورا (لەونىد بريجنيف) لە سالى ۱۹۸۰ مرد (قىستطين چارنىكۆ) ھات و سالىكى نەبرد ئەمىش مرد (يوزى ئەندريوف) ھات و ئەمىش مرد نۆبەتى پىلويىكى. بە سەرنج و دنيا گۆر ھات بەناوى (گۆرباتشوف) كە ھات بە ھوى ھەردو پىرانسىيى (مىروسقروىكاو گلاستونست) دەستى بەگۆرانكارى كرد شىوعىيەكان ھەمووى لەكۆنگرە لايەنگىريانكردو ووتيان ئەوا سەرقەپاغى مەنچەلكى ھەلدايەمە پىش تەقىن، دوايى ھەر تەقىويەك لەدواى يەك جەماومەرى وولاتانى شىوعى ھەلسان بەتايىبەتى كۆنگارار، يەككىتى سۇقەيتىش لە بار يەك ھەلەمەشايەمە... بەو شىوعىيە بارى نۆو دەولەتى زۆر بە قوللى گۆرا ھەموو حزبە شىوعىيەكان گۆران بۆجزى دىموكراتى كۆمەلەيتى، يان سوشىيالىستى كە پىشتر ئەو جۆرە دىموكراتىيە و سوشىيالىستىيە بەروويەك لەرووھەكانى بىرجوازي دەرمەيدردا لەلەين شىوعىيەمە، بەو شىوعىيە حزبە شىوعىيەكان و سوشىيالىست ماركسىيەكان بەگەشتى لەرووى فەكرى ئەمە جەماومەرىيە قەلۇش بوون. ھەتا گەيشتە خۇبەدەستەمەدان، زياتر لەمە زۆر بەناشكرا ھەروەسەرى رۆژنامە باس لەشكستى فەكر بە تىكرا كرا لەكوردستانى، خۇشماندا ھەمان بۆجىون پەيدابو و (زىيائى نوي) (ي. ن. ك) بە پىنوسى (بەپرەسى سەنتەر) دەلەت، بەكووتى شىوعىيەت ئايدلۇجىيەت بەشەرىيەت سىقۇطى كرد.

بەو شىوعىيە چەكەكانى جەرائىزىش ئووشى بى ئومىدى و نەفە بەدەستەمەدان بوون، ھىچيان پى ئەماو بۆشايى گەورەيان لى پەيدابو زۆر بەخىرايى، ئەمە لەلەي جەمسەرى رۆژنامە ھەسەچى لەجەمسەرى رۆژنامە رۆژنامەكى نويى جىھانى لەلەين (خۆرج بوش) مە لەسالى ۱۹۹۰ جەئەردا كەگراپە مافى مەزۇف و ئازادى پىشەنگى ئەو رۆژنامە دەيت بەلام: زۆر بەزوى (ئەنانىك و تۆمەل) الكىل يالىكالىن كى بەدى كرا ھەتالەبىرى سادەشەدا، خۆرج بوش و جۆن مەجە پىشوازي گەرمەيان لە ھەرىكە لە (سەلمان رەشى) (و تەسلىمە نەسرەن) كرد كە چى لەسەر (بىر) (دادگاي) (رۇخىتە گازودى) كرا، ئىنجا ئەوشەپۆلە شىوعىيەمە بەرو سەرمایەدارىيە (واتە بەگ فەير) ئەوا جارىكى تر لەسەرمایەدارىش دىسان گەرانمەق جىگەرەكانى كلاسىكى شىوعى، لە ھەلەبژاردەكان ئىستە بەرونى دەردەكەوى كە لەمەدەسەكان لىبىرال دىموكرات بۆ سوشىيالى دىموكرات - بۆشويە كلاسىكىيەكان زۆر بەخىرايى دەسزەيت، ئەمەش يەك تاكە تەفسىرى ھەيە كە كۆمەلى سەرمایەدارىش بەدواى بەدىلىكەن. تا ئىستە پىنە گەمەشتون لەرووى ئىقلىمىيەمە. تەبارى نەتەوايەتى عەرەب توشى شەكسىيەكى گەورە ھات لەلەيەكەمە سەراچەوى فەكرەكە لە دەريايى ماركسىيەت ھەلەمەنجا ئەمىش چكى كرد، لەلەيەكى تەروە تەبارى نەتەوايەتى بەگەشتى، عەرەب بەتايىبەتى لەمەلەمەرىچىكى زۆر دۇرلو بوون وەك (عبدالناصر) قەسەكى بەناوبانگى ھەيە دەلى: (اتق العرب على ان لا ينفقوا)، مەمر قزافى یش ھەموو كۆنگرە كانى سەرانى عەرەب بە (سەفەر) (داناوہ واتە سەفەرەكە سەركەوتوہ كەيانە) (زۆر بە ئاشكرا ئىسرائىل چەكى نەموى ھەيە كەچى - بۆ عەرەب قەدەغەتە ھەيان تەيت)، لە كۆنگرە ۱۹۸۷

عەمان بەزۆربەى دەنگ سەرانی عەرەب ئىرانىيان بە مەترسى يەكەم دانا ئەك ئىسرائىل، ئىستا تەيارى نەتەوايەتى عەرەب بە سەرشۆرتەن نەتەوێن لە جیھاندا بەرامبەر داگیرکەرانیان، مەلىك حسين سەرۆكى لیژنەى رزگار کردنى قودس بو وکەچى لەگەل دۆژمى خویندەزى عەرەب (منحام بیگن) بە نەینى کۆبوونەویان دەکرد، مەلىك حسين پادشای ئوردن ناوی لە لیستی موخابراتى ئەمریکایى دەرکەوت، صدام حسين کە بە پالەوانى نەتەوايەتى عەرەب بەناوبانگ بوو چەکی کیمیایى بەرامبەر بەگەلانى وولاتى خۆى بەکارهێناو لە چار دەقیقەدا ۸۰۰۰ ئەفرەى لە هەلەجە پیکا کە چى نەوێرا بەرامبەر بە هاوپیەمانان لەشەرى کۆیت دا بە کارى بێننى، لە تەيارى عەرەب وا بەناوبانگە کە نەخشەى هاوپیەمانان بەخێرایى دەکۆرى ئەمرۆ (مجلس التعاون الخليجى) سەبى (دول المغرب تعاونى) لەکاتێکى تر (العرب المتقدمين) و (دول المواجهه) و... هەر هەمووی دیت وى ئامانج دەروات و هیچ سەپەک لەنەوانیان نە، لەنەوان عێراق و کۆیت سەرەرای ئەوى پینچ ریکەوتن هەبوو کە چى شەوێک لە ناكاو داگیرى کرد...

ئەو هەموو لەکاتێک کە ئىسلامیەکان لە جیھاندا وەک تەیارىکى نوێى هەلقولاولەناو هەناو عەلمانیەتى ئەو سەردەمە، لە هەر شەوێک کەمێک ئازادى دیموکراتى هەبووێت ئىسلام بەخێرایى گەشەى دەکرد وەک لە ئوردن، تۆرکیا، تونس، مصر، سودان، ئێران، فەلسطین، لىبان... لەزۆر شەوێکى تر. هەتا لە کوردستانیش بێکەى ئىسلامى زۆر گەشەى کرد. لە سەرۆبەرەشۆرشى ئێفغانستانیش بە ئىسلامیانە سەرکەوت (نجیب الله) ش لى کۆت، ئێکرایى عەلمانیەت بەرەو قەلۆش بوو، هەر حەزىو ئەنیا ئەو خەلکەى لەگەل بوو وەک بەندایەتى کۆن هەر لەخەزەمەتى دەشت و پێوهندیکانى سەرۆکەکان بوو، هیچ پرانسیپێک نەبوو لەسەرى جەوێن، جارىک شىوعیەت و جارىک سوشیالیستى و ئینجا دیموکراتى و لیبرال - دیموکراتى و سوشیال دیموکراتى و ئەو جارەیان نەتەوايەتى... بەلام ئەو شێو جیا جیايانە هەر هەمووی ماھىتەکیان هاویش بوو کە خۆ دەولەمەند کردن بۆ سەرۆکەکان و بەرژەوێندى ئەسکى گەورەکانیان بوو کە لەجەزائیر زیاتر ئەو پوون تر دەرەدەکۆت کە ئەوێش پەوتى مێژووى تاریکستانى و زۆر بەزەقى دنیایى پوون کیش (ئەئىسلام) دەرکۆت کەسیستەمىکى هەمەلایەنى جیھانى، بۆ هەموو جیھان پێویستە ئەک هەر بۆ ئىسلامیەکان لە هەموو لایەکیشەو لە پووى ئابوورى، کۆمەلایەتى، نیشتمانى، ئەزادى، فەکرى، سیاسى، نەفسى... هەتا بۆ دۆخى کەسیەتیش، بە شێوێک بەکۆرتى سەپى و بەش زۆر بەروونى ئەک دەرکۆت ئەک هەر بۆ زاناو بێر تیزان بەلکۆ بوو خەلکى سادەش. ئەو هەنگاوێش پالێ بەجەماوەر نا بەئاگا بێتەو لەخەوێش کە چەندین سەدەى خایاندووەو پرانسیپەى کە (میکافیلی) گۆتەنى (میلەت هەر دەم هەلخەتەو) رزگارى بوو لەو هەل خەتەوێکى کەم بێنەى.

• هەل و مەرجى کەسیەتى عەرەب

کەسیەتى عەرەب نەفسیەتى زۆر شکاو بوو بەرامبەر دنیاویستى و ئەزادى و ئەسلىم بوونى خویان بەتایبەتى تەيارى نەتەوايەتى عەرەب و لەلایەکی ترەو زالى ولى زانى دۆژمەنى، بى ئومیدیهکى

دروست بوونی بهرې (ټينګاډي ټيسلامي له جهزائير

کھرتہ میٹروویہ ک:

ھەر لەسەرھەتای شۆرشى جەزائىر شىخ ئىبراھىم لە گەل عبد الحميد بن باديس (جمعية العلماء المسلمين) يان بە ڤيۆە دەمرد، تىكەل بەشۆرشى جەزائىر بويون لەژئىر دوشمىكى يەكگرتووگە بەيانى نۆفمپرى ١٩٥٤ بەناويانگە. دوشمەكەى: (دروست كردنى دەولەتى جەزائىرى سەرەخۆ و ديموكراسى و سوشىالستى) لەچار چنۆى پرانسيپەكانى ئىسلام) لەگەل (جبهة التحرير الوطنى) خەباتيان دەكرد لەدژى داگيركارانى فرىسا. لەواى سەركوتن وئو ھەموو چاكەى شىخ بشير كە بەزدارىەكى بنچينى لە شۆرش كرد ھەتا سەفەرى كوردستانىشى كوردو ھە بۆ يارمەتى كۆكردن ھەو ھاريكارى كەچى لەواى ئەرەى (احمد بن بلا) بويە سەروك كۆمارى دەولەتى جەزائىرى دروست بوو ئەو جەمىيە ھەلۆەشان دەو لە ١٩٦٢ ھە شىخ بشيرى دهورخستەو تا وفاتى كرد لەواى ئەوان ئەو كاروانە لەلايەن (احمد سحنون) و (عمر العرباوى) و (عبدالطيف سلطان) ھە مفكرى گەورە (مالك بن نبي) بەڤيۆە دەچوو و بىر دەوام بەرھەنگارى چەكەكان دەبوون ھە كە زۆر باويان ھەبوو سەردەمى، ھەروەھا كەتابەكانى شھيد سيد قطب -خو لى خوشبى- و حسن ترابى و شەھيد محمد باقر صدر... زۆر بەكار بوو لەسەر ھەوئى ئەفرىقا ھەريەكە لەقونانى خو. ھواى ئەوى ھەوارى بوميدىن دەسلەتەى لە (احمد بن بلا) ستاند زياتر جەزائىرى بەرھەو سوشىالستىت و ماركسىت بىر دەبۆيش زۆر گوشارى خستە سەر رەوتە ئىسلامىەكان و جم و جۆلى ئىسلامىش ھەر لەھوارى دىراساتى ئەدەب و پەشونبىرى و كۆمەلەى خەبرى دهور لەسياست و، بە بەشدارى ماموستا و دكتورانى زانكۆ بەڤيۆە دەچوو، (شىخ ھاشم يىتجانى) ھەك پێشەنگ دەركوت و (جەمىيە القىم) يان دروست كرد ھەك دەرژگراو ھەو (جەمىيە العلماء...) ھواى ديسان ھەلۆەشەن زيارەو لەلايەن ھەوارى بوميدىن بە ھۆى دەنگ ھەل بىرىن لە دژى تاوانى گەورەى لە سیدارەدانى (شەھيد سيد قطب-خو لى خوشبى-) ئىنجا لە دەورانى سالى ١٩٦٦ كۆمەلەى (التبليغ والدعوة) سەرى ھەلداو لە گەل ماموستا مالك بن نبي خەرىكى كۆر و كۆبوون ھەو نا سياسى بويون چەندىن كەسيەتى ھەك عبد العزيز بولىقە، محمد جاب الله، عبد الوهاب حمودە، عبد الناصر ھەيش پەيدابويون، يەكەم مزگوتى ناوھەندان بنیات نا لە جەزائىر، لە سەر ھەردا لە زانكۆكان ئىسلامەتى شان بە شانى (شىوعىەتى توند) چەكەرەى كرد، يەكەم كۆبوون ھەو ناسينى فەكرى ئىسلامى لە كانونى يەكەم سالى ١٩٦٨ رێكخراو لەسەر ھەمان شەو (طراز) بەسترا.

مرگهوتی زانکۆ له وههران و حراش بن عكنون لهسالى ١٩٧٠ دامهزێنرا، بۆ يهكهم جاريش له زانكۆكان كه سفورى ههرهتى بوو (پۆشهك) لى پەيدا بوو، بهر جۆره بهگهزى ئافهرمهتیش هاته به گۆرهمپانى بانگى ئىسلامى هياش و دوور له سياسهت، تا سالى ١٩٧١ ئهو چالاكيانه ناوچهكانى تهرى جهزائيريشى گرتوه، لهسالى ١٩٧٣ دا كيشه بۆ ئهو كۆمپلەيه دروست بوو كاتى مرگهوتى ناوهنديان سووتاند و دهست دريژيش كرايه سهه م/ مالك بنى نبى و دواى ههه ئهو سالى ٣١-١٠-١٩٧٣ وهفاتى كرد، دواى سااك ١٩٧٤ كۆمپلەي (جماعة التبليغ والدعوة) به توومەتى بيلان دژى دهولهت

زۆرىمىيان دەستكىر كران، ھەروھەا برايانى (ئىخوان) بەسەرۋكايەتى (محفظ نھناح) كارى ھىواشى دوور لە سياسەت و ھەرھشە لەسەر ھەرمان رھوايەكان ئىنجام دەدا. لە ساالى ١٩٧٥ جىم و جۆلىك دژى (ياساى خىزانى) لەلايەن ئىسلامىيەكان سەرى ھەلدا، خەلكى تۆزىك بە ئاگا ھىناوھ كە ئىسلام ئاينى دوولەتەشە نەك شەخسى، لە سالەكانى ١٩٧٨ بەتاييەتى دواى مردنى (بۆمىديان) و ھاتنى (شاذلى بن جىدىد) لە بەكەمى دىسمبر ساالى ١٩٧٨ دواى پەريەوھ ناو خويندكارانى ناوئەندى و ئامادەيش، لىزەدا كرتن و راوانان دەستى پى كرد. د.عباس مدنى و محفوظ نھناح كىران، بەرە و سالانى ٧٩-١٩٨٢ بۆ ھارى بىدارى ئىسلامىيە لەسەرۋى ئىغرىقيان واتە: ئوموش زۆر بەگەرمى دووپاتى بۆچوونەكەى ئىمەىيە كە دەلەن شورشى ئىيران يەك لە كاركەرە راستەوخۆ رابوونى ئىسلامىيە ھەر لە كۆشارى (منقذ) ژمارە (١) ساالى ١٩٩٣ ى بەرەى (ئىنقاز) ھاتووە (لە سەرمتاى ھەشتاكان بىدارى ئىسلامى لە جەزائىر تەقيەوھ و كۆرەپانى سياسى داگىر كرد و گەيشتە ئو پایە، لە ساالى ١٩٨٢ لە زانكۆكان داوا لە حكومت بكەن تۆبەى سياسى بكات، ھەر لەو كاتە شىوعىيەت بەرھو كز بوون بوو لە بەرانبەر بەرھەنگارى زانايان (عبد اللطيف سلطاني، العرباوي، الياجوري، سحنون....) تەوژمىكى زىتريش لە لايەن شورشى ئىسلامى ئىرانى پى درا.ھەموو ئىوانەى بوونە ھۆى ئو تەقینەوھ بە ھىزە).

دیارە سەروشتى جەزائىر و شاخ و داخ و داستان و ھەموو ئىوانەى سەرووش زەمىنەىكى ساز دا بۆ دروست بوونى مەفرەزەى سەرمتاى چەكدارى، ھەر لەو سالانىش بىناغەكانى دروست بوو، بە سەرۋكايەتى (مصطفى بو يعلى) لەكەل كەسانى وەك (بن عمار محمود، جعفر بركانى، عبدالقادر شىوطى...) كە ئومەيان لە دواى دا ناوبانگىكى زۆرى دەرکرد و بە (اللواء) ناو دەبرا، لە ساالى ١٩٨٧ ئاسايشى جەزائىر توانى بويعلى شەھىد بكات، بەلام بىدارى ئىسلامى يەكجار زۆر پەرى سەند ھەتا ساالى ١٩٨٩ خۆپىشاندان و مان گرتەكانى قوتابيان و بىدارى ديموكراسى لە جىھانىش زەنگى لىدا، ناچار (شاذلى بن جىدىد) لە ساالى ١٩٨٩ لەسەر تەلەغزىون پىشنىيارى چاكرىنى دەستوورى وولاتى كرد.نۆرەى بەرەى ئىنقازى ئىسلامى ھات.

دروست بوونى (بەرەى ئىنقاز):

لە پاش خۆپىشاندانەكانى قوتابيان و خەلكى جەزائىر بە گشتى كەش و ھوايەكى سياسى ئازاد و لەبار ھاتە پىش، (شاذلى بن جىدىد) وەك (كۆرباچۆف ئاسا دەستى بە چاكسازى وولات كود، لە ١٩/دىسمبر/١٩٨٨ بە ئاشكرا لە تەلەغزىون لە پاش سەعات (٨)ى ئىوارە شاذلى بن جىدىد بە دەم و چاويكى ماندووھو دەستى بە قسە كرد بۆ خەلكى جەزائىر و تايادا ھەموو ئو كىشانەى خستە پال (جبهة التحرير) وە لە شەوى ١٠/ئۆكتۆبەر/١٩٨٨ دانى نا بە ھەموو ئو ھەلەنە ئىتر بەلەنى چاكسازى و ديمكراتەزەكرىنى وولاتى دا. لە شىباطى ١٩٨٩ بە راپرسىك كە ٩٢% بەلەنى بۆ بۆ گۆرەلى لەسەنتۆر و كۆتايى بە ھەرملن رھوايى تاكە حزبى ھىنا، ئازادى و ديموكراسى و فرە لايانى جاب دا، ھەموو ئىوانە لە بۆژى ٢٣/٢/١٩٨٩ بلاو كرايەوھ لە لايەن شارلى بن جىدىد، ئىدى ئاسۆيەكى راستەقىنە و

فراوان دروست بوو، له دواى مانگنك له مارس ۱۹۸۹ بهرې ئېنقاز له كۆنگرېه كې رۇژنامې لىسەر تەلەفېزىون بلاو كرايه به ئاماده بوونى على بن حاج، هاشمى سحنون، بن غرور زېده، بشير فقيه (خوا لىي رازى بى)، احمد مرانى، عبد القادر صحرأوى (خوا لىي رازى بى) به سەرۆكايەتى عباس مدنى و جىگريشى على بن حاج و شورايەكيان پىنك هئىنا له سەرجهم هيل و بالە ئىسلاميه كان كەتاييدا سەرهمراى ئىوانى سەروو (عبدالقادر حاشانى، رابح الكبير، قمر الدين خربانى، عبدالله انسى، سعيد مخلوفى، عبدالقادر شېوطى، شيخ محمد سعيد، شيخ عبدالقادر رجام،...) شورا بوون زور به خىرايى پەرەى سەند و تەنپەوه گۆرپانەكانى سىياسى و فيكرى و روشنبيرى... كه ژمارميان گەيشته زياتر له (۳) مليون كه به زمبەلاح ترين كۆمەله دەرژميريت لىسەر رووى زەمىن كه فەرمان رهوا نەبىت.

بەرەى ئېنقاز توانبووى باوهشى فراوان بىكات جىگەى هەموو بالە ئىسلاميهكانى تيا بېيتەوه، بەرنامە وپلاننىكى سىياسى زور وورد و زانستيانەشيان دارشت، نەرم و نيان بوو لىوهى نەرم تر دەتوايهوه و له ئىسلام دەردهچوو، زۆرەميان تەبا بوون له گەل ئازادى و ديموكراسى و هەلبژاردن جگە له على بن حاج كه له نووسراوهكانى دەردهكەوى كه بۆچوننىكى رادىكالى قوراخ له ديموكراتى هەبوو، ناپەزايى يەكانيشيان له حكومت بەشيوه زور ديموكراسيانەوه دەرپىنى هاوچەرخ بوو.

بەشەى سەنەم

بە كورتى ھۆيەكانى سەرکەوتنى ئىسلامى لە سەروو ھەفرىقا (چەند وانە بۆ كوردستانىش)

ئەوهى بۆ ئىمەى كورد گرنگە دوو ھۆى زور پىويستەن لىرە تۆمار بىكرى ھەك وانە و پەند لى وەرگرتن بۆ پەرە پىدانى (دەوه) و پارىزگارى لى كردنى كه له جەزائير بووه ھۆى خىرايى گەشه كردن:

(۱) سەرکردايەتى زور لىزان و بەكار توانيان ئەو ھەموو تەيار و كەسايەتىيە بىر جيا جيايانە كۆ بکەنەوه، ھەنگاوهكانيان دانايانە و چالاک و مودەبىر بوون، زۆرەميان روشنبير و مامۇستاي زانکۆ بوون، ئىشەكانيان بە جوانى دابەش کردبوو، مامۇستاي مزگەوت كه ئەزموونى سىياسى نىيە ھەر ئىشى خۆى دەکرد له بوارى دەعوە و ووتار ديارە سۆز و ھەلجۆنى ووتارىكى مزگەوت زور جيايە له گەل بەرنامە و ستراجيەتى نىو دەولەتى، دەبى چاک ئەوە بزائين كه دۆرمان بە ستراجيانە دەيانەوى له گەل سەرکردايەتىيەكى ئىسلامى نەشارمزا تەعامل بىكات، له كوردستان ئەوهيان سوودى بۆ ناحەزانى ئىسلام وەرگىراوه بەلام له جەزائير ئەو مەجالە لەسەرەتادا وەرەگىرا و مامۇستايانى سىياسى ئەركى ھەسورانى ئىش و كارى سىياسى وولات و ئىقلىم و دوولتى پى سپىردرا بە چاكىش

دەمیان زانی لە گەل دەرکوتە نوێ یەکانی وەک مەسەڵی دیموکراتی و پەرلەمان و فرەلایەنی سەرپەستی و ئازادی و چاپەمەنی و پێکەوەژیانی سیاسی و دەرگا سیاستەکان وەک دەرگای وەزەت و حەزب و هەلس و کەوت بکەن، هیچ دەرگەتێک بە خەسارەت چوو، دەرگای گفتوگۆی ھێواشیان لە گەل ڕەوشەن بێرو حزب و لایەنە چەپ و عەلمانیەکان و نووسەر و ئەدیبەکان کردەو (کلم الناس علی قدر عقولهم) یان بە جوانی، پێداکردو توانیان ھەموو کۆرۆ ئەنجومەن و کۆمەڵ و تۆڵەکانی کۆمەلایەتی جەزائیری کۆنترۆلی فیکری بکەن نیشا کۆنترۆلی واقیغیشیان کرد، بە ھۆی مناژەرە و موداخلەو توانیان بە سانای بێ برەواو بەرەو بۆ خەڵکی سادە نیشا بدەن... ئەو ھەنگاو لە جەزائیر و سودان و مصر و سەرۆکی ئافریقیا زۆر سەرکوتنی بە دەست ھێنا، ئەو قۆناغی ئەرەبی بە دەسکوتنیکی زۆرەو بەرێ کرا، نوای (ئینقلاب) و تۆوندو تیزێ وەک حکمەتی (سیرە) ئەو نەرمیش بوو نۆندی و ئەو سەرکردانە لە زیندان بوون، لە مەترسی دابوون، داوایان لێ کرا کە فتوا بدەن مچادەمکان بێنەو خۆیان بە دەستەو بدەن، دیارە ئوانیش نەترسان، فتواشیان دا کە ئەو شۆرشیکێ چەکدارە دژی ئوینقلابە دروست بوو ئەو جیھادەش دژی کوفرە بە نوای ئوانیش بلۆکرایو (جا ھەریەکە سەرئج بداتە سەرۆک و پەرەری خۆی ناخۆ وەک ئوان).

٢- یەک بەرنامەیی کاری چەسپاو ھەبوو چ لە مزگوت و لایەکان و چ لە شارە گەرەکان... ئەو ھەبوو بەھەرچۆنیک بێت ئەو (دەعوە) ئیش بکات و پەڕیزێ و بێشزائری لە گەل چ بە شیک لە میلەت، ئەو ھەو بە ھۆی دانانی سەرپەرشتیار لە ھەر شۆئێک دروست کردنی پەروەندیەکی چاک و ئاسایی لە گەل دەسەڵتدارانی ناوچەکە لە بەرپرسیانی حکومە و کۆمەلایەتی و ئایینی، پەروەرویی خەڵکیکی نا شایستەو بێ ئاست نەبەو دەعوەکە ماندوو نەکرێ بێ یان و بێتە ھۆی دروست بوونی کۆسپ و بەرگری لە ھەوتی دەعوەکە بۆ ڕیزی کێخواو شێخ و مەلاو ڕیش سپی و لایسراوانیان دەرکرت و بێ ئەو ئایان بێن یان لە گەل عادەتو خۆرەوشتی خەڵکەکە بوو ستن یان لە گەل ئەو زیادو کەمیە کە لە ئیسلامیاندا ھێنا بوو. ھەموو ئەوانە ھەلگیرابوون بۆ گۆرانکاریەکی بێجینە کە گۆرینی حوکم دینیتە دی.

ئەو لایان گەنگ بوو ژێر خانیک (بنا تحتی) سیاسیان دارشت بۆ دروست کردنی نەو یەکی نوێ بە ئیلتزام لە گەنج و پەروەشەن بێران دروست بکەن بە پێیازی قورئان و سوننەت، بۆیە زۆر بە خێرای بێ کۆسپ دەعوەکیان سەرئاسەری جەزائیری داگرت و ئەو بەرھەمە گەورە ھێنا بە دی. زۆر لایەنی تر ھەم وەک برەو دان بە ڕیکخستن و ڕاگەیاندن و دەوراتی سیاسی و فیکری... زۆر مەسەڵی تر بە لām ئەم دوو خالە سەرچاوەی ھەمووان.

• بە شەدای لە ھەلبژاردن :

بەرە (ئینقاد) لە کۆمەلێک تەوژم پێک ھاتبوو بۆ چوونی جیا جیای تێدابوو، ھەر ھەمووی لە گەل ھەلبژاردن نەبوو (دیارە بە بەلگەرە) بە لām کەمایەتی بوون، ئیستا (جماعة الاسلامية المسلحة) ئەو

دریژکراومیه، وا به کورتی بیلگهی هەردوو لا کورت دەکەینەوه، که له کوردستانی خۆشمان کەم و کورتیک لەو دەمەتەقییە هەیه ئاخۆ بەشداری له هەلبژدن و دیموکراتی پشتوانی شەریعی هەیه؟؟
 رای بەشدار نەکردن: به کورتی لەو چەند خالەیه که له نووسینەکانی کۆمەڵێک نووسەری وەک (علی بلحاج) و (عمرعبد الحکیم) ڕاگەیاندنەکانی (الجماعة الاسلامیة) وەرگیراوه:

۱- دیموکراتی واتە (فەرمان ڕەوێ گەل) واتە سەرچاوەی حوکم بۆ میللتە، ئەرئش پێچەوانەیی نایەتەکانی قورئانە که حوکم تەنها بۆ خۆی پەرەمەردیگەر.

۲- له دیموکراتیەت تا ئێوە ڕاده ئازادی هەیه له نایین هەلگەڕیتەوه و هەر ئایینێک و بیروباوەریکی سیاسی وەرگری، که ئێمەش پێچەوانەیی نایەتەکانی قورئانی پیرۆزە.

۳- له پەرلەمانا که شۆینی یاسا دانانە دنگی زۆرایەتی دەخوات ئەگەر ئێوە یاسایە دژی دەق و نایەتەکانی قورئانیش بێت. زۆر بیلگهی تر وەک لق لی یوونەوی هەیه بەلام ئێوە گۆشراوەکەیت، ئێوە موسولمانانە پێیان وایە ئێوە بەشداری کردنە هەلبژاردن و دیموکراتیەت و.... یاریەکی پۆژئاوایە بۆ هەڵخەڵاتاندنی موسولمانانە و بیدەیی ن دەلێن سوننەتی پیغمبەر ﷺ ئێمەیه کەئیسلاام به بی جهاد ناگات به حوکم.

بەلگەکانی لای بەشداری کردنیش زۆرە بە کورتی ئێمەیه:-

۱- خۆشەویست (ﷺ) زۆر هەنگاوی ناوێ له سەرەتاکانی (دعوە) پێچەوانەیی دەقیش بوو، وەک (پێکەوت نامە حودەیبیە)، بەلام حیکمەتی تیاوێوو خزمەتی دەعوە کردوو، کردوویەتی.

۲- له دیموکراتیەتدا وەک ئامرازیکە بۆ بلۆکردنەوی ئیسلاام که تەنیا له ئاشتیدا ئێوە بواړه هەیه.

۳- هەول دەدریت زۆربەیی خەلک تێبگەینریت که خەلکی قورئان هەلبژێرن نەک ئێوە ڕێبازە دەستکردەکانی تر، له میژوویدا نمونەیی فتحی ئاشتیاوە هەیه ئیسلاامبوونی ئاشتیاوەیی خەلکی ئاسیاو خواروی ئاسیاو وەک مالیزیاو ئەندەنوسیاو هەندێ شۆینی ئێورۆپی و ئەفریقی و شۆینی تر...

۴- له پەرلەمانا ئەگەر کەمایەتیش بووی مادام بەرگریت له ئیسلاام کرد دژی هەریاسایەک بوویت که له گەل شەریعەتی ئیسلاام ناگونجی ئێوە تەکلیفی شەریعەت لەسەر نامینی، ئنجا ئێوە پڕۆسەیه چاو دینی خەلکی سادە ڕێگەیی دوور زۆر کورت دەکاتەوه، و ناخەق به ئاسانی لێک جیا دەبیتەوه.

۵- لهو ماوەی کەبەشداری له ژبانی سیاسی هەین ئێوە... وەک دەرفەتێکی چاک دەقۆزیتەوه خۆ نامادە دەکەیی بۆ سوننەتی پیغمبەر (ﷺ) که چۆن سەرکەوتوو بوو.

هەڵسەنگاندنێکی خیرا:

دیاره زۆر کێشەیی تر ئاوا پێچەوانە هەیه و هەردوولا نایەت و فەرموودەشیان هەیه بۆ پالپشت کردنی بۆچوونەکەیی خۆیان، راستیەکەش ئێمەیه ئێوە جۆرە پێچەوانانە هەل و مەرج و قوئاغی جیا بوو، زەمان و زەمینی جیا بوو، بەلام ئێستا بۆیان لێک ناگریتەوه وەک کێشە دەمینیتەوه ئەگینا له بنچینەدا هیچ کێشەیهک نیه له ناو قورئان و سوننەتدا ﴿...ولو كان من عند غير الله لوجدوا فيه اختلافًا﴾.

كثيرا. . . هيچ دىقى پېچىوانى يەكتر نيه... جا بۇ ئۇ مەسىلە شى ھىروايە ھەتا ئىستا پىنج نمونى دىمۇلتى ئىسلامىمان لە ھەر دەست دايە كە ئىسلام (بە نىسبەتتىكى دىارى كراو ھەزەمان ھىوايە) ھەك (ئىران مەودان. ئىفغانىستان، چىچان، بۇسەن... ھىچيان بە رېگە ھەلپىزاردنى دىمۇكراتىيانە نەھاتونە سەر ھوكم . واتە ھىشتا نمونىەكى واقىى نىە بۇ رېگەى ناشتى، نمونىەكى لاواى پاكىستانى ھەب كە (رېگەى ئىسلامىە) بە سەرۇكايتى (نواز شرىف) كە ئىستا لە سەر ھوكم بە لام ئىوان (ولاء برەئى) دوھىيان بە تەرازووى شەرع نىە ھەكو ئىران وسودان ووولاسانى تر. لە نامۇزگارىەكى بەردى (ئىنقىادىش) بۇ ھزى رفاھ كە لە (مىقدد) ۲۵۰۰ سالى ۱۹۹۴ ھاتوۋە: (ئۇ لادىرو بىلەن ئىنانە باومىپان بە دىمۇكراتى ومافى مۇۋ نىە بىو ناو ھەگىر ۋەكۆرۈن و ۋەسەتەمان ئومىە پەند لە بەردى "ئىنقىاد" ھەگىر ئىم ئايەتە ھەردەم سەردىز بىت «وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُو اللَّهِ وَعَدُوكُمْ...») سەراى ئومەش ئازادى دىمۇكراتى زۆر سوۋدى لى ۋەردەگىرى: ئومەى لى بە ھەك داجوۋىنە زۆر لە مۇسلمانانى دىسوز ئومىە كە دىمۇكراتى ئۇ مانايە رەسەنى خۇى نەماۋە ھەك پىناسەى خۇى، بىلكو پتر لە مەبەستى سەرىەستى فەكرو دروست بوۋنى فرەلايەنى ھزى بە ھەروھە لايەنى چاك وخراپىش لە دىمۇكراتى ھەب، ئومەش لە (بابى مەفە و مەفسەدە) لىكى بىدەيتوھە كە بەشەكە لە (فەھ الموازنة) تەكايە سەرنج بىدە نمونەكەى ابن تىمىيە لە دۇخى سىيەم لە (فصل تعارض الحسنات والسيئات) بەراستى ناسمان وپىسمانى فرەكە لە گەل دىكتاتۇرىيەت كە بىدەلەكەيتى لە چوار چىۋەى علمانىيەت، بۇيە ناكىرىت ھەلس وەكوت لە گەل دىمۇكراتى بە ئاسايى بىكەيت، دىمىت ئىسلامىەكان زۆر ووشىيارىن لەو مەسلانە ۱۰۰ ھىسابى پان وپەرىنى و قولايى و ئەگەرەكانى ئىنجامى بىكەنەۋە، رەت كىردنەۋەشى پازدانە لە دەرەقتى زىرىن (پەيىمانى ھودەيىيە) كۆكايەكى گەۋەى زانىارى لى ھەلپىنجانە بۇ كاروانى سىياسى زۆر پەندو رىياسى فەھى سىياسىمان دەكانە پالېشت. ئەگەر چى زۆر لە مۇسلمانان ئۇ پەيمانەيان بە ئۇ نەبىۋ ھەك عومەرى كورى خەتتاب رەبە بە لام ھەكەمى زۆرى تىابو لە دواى دەرەكوت قازمەكانى مۇ ئىسلام لە زىانەكانى زۆر زىاتىرو، ھەر بە ژمارەش پىش پەيىمانەكە ۱۴۰۰ مۇسلمان ھەبوۋن بە لام دواى ۱۶ مانگ ژمارەيان بوو بە ۱۰۰۰۰ مۇسلمان، كەۋاتە ئۇ ھەنگاۋە لە خزمەتى دەرە بوۋە ھەروھە خۇشەويست لە قۇناغى سەرەتايى بە ھەزەنمارازىك بوۋىت كە جارى وابوۋە (مىبادى) بۇ ۋەختى تەمىد كراۋە كە چى لە دوايدە قازانجى ئىسلام تەۋا بوۋە. بە زۆرى لە ھەنگاۋانە وىستراۋە و ئىستاش ھەر ئىمە مەبەستە كە ئىسلامى راستەقىنە بە خەك راستەخۇ نىشان بىرىت نەك بە چەۋاشەى لە لايەن دوژمانەۋە، ئىنجا دىمۇكراتى خۇدى خۇى رىيازىكى كۆمەلايەتى نىە ھەك سوشىيال دىمۇكرات ولىبرال دىمۇكرات و شوعىيەت و سوشىالىستى زانستى... ھەتد. بىلكو پەيىمانىكى كۆمەلايەتى، رىيازى كۆمەلايەتى وپەيمانى كۆمەلايەتى زۆر لىك جىۋاۋزىن، رىيازى كۆمەلايەتى تەشرىعات و ھەلال و ھەرامى خۇى ھەب، لە ياساكانى و ئاممى جىيايە لە گەل ھەلال و ھەرامى شەرىئەتى ئىسلامى، كە ھەگىز ناشىت و نەشبوۋە ئىسلامىەكان بەرگاۋ ئاھازى سوشىيال دىمۇكراتىيانە پان شىۋەتەمبلىن دەگەنە ھوكم پان خزمەتى دەرەۋى پىدەكەين چۈنكە ئامانجىن... بە لام بە دىمۇكراتىيان مەھال نىە، چۈنكە

ديموكراتى ئامرازە نەك ئامانچ، ئامرازە بۇ ھەر لايىك كە بىتوانى زۆر ئايەتى مەسكەر بىكات ، دىيارە زۆر
 دۇخى پىنغەمبەرەكان (عليهم الصلاه والسلام) ھاتوتە پىش ھەر يەنمۇنە بەشدار بوونى ھەزرىتى
 موسا ﷺ بە مەلانى كۆرۈن لە گەل سىچر بازەكان لە نەحام بە سەر كۆمەلى بى پىروا وسىر بازەكان
 سەركەتو خىزمەتى دەمەۋەكى پى كۆرۈنكە چى نەئىسلام ونە ئايەنەكانى پىشترىش سىرپان بە شىنكى
 شەرىعى نەزائىۋە... ديموكراتى پەرلەمان خۇدى خۇيان تەنبا كۆتەپەكى مەنەپىن وبى لايەن ئەگىنا
 قەۋارە سەربەخۇيان نىە كى بەكارپان بەپىنى نى نەۋە... ۋەك ھەمەو بەشەكانى تر كە (دوۋرۋوپان
 ھەپە ۋەك ئامرازەكانى زانست، ئامرازەكانى راگەياندن... بۇ نەمۇنە ئامرازى تەلەفزىون: ئەگەر لە دەست
 بەد رەۋشتان بوو ئەۋا بۇ شتى تىكەرەنە بە كارى دەپىن. ئا لىو كاتە ئايا ئامرازى تەلەفزىون خۇدى
 خۇى خراپەو بەدەپە ۋەزى ئىسلامە يان بە كارەپىنەنەكانى؟؟ ئەۋ مەسەلەنە زۆر روونى: مەسەلە
 ديموكراتى ۋەپەرلە مانىش ھەروايە ئەگەر تۈانەت ئەۋ كۆرسىپەنە پەرلەمان بە زۆر ئايەتى بە دەست
 بىنەت ئەۋا ياساكانى ئىسلامىيان دادەپىزى ۋەئەگەر كۆرسىپەكانت بە دەست ھىناۋ نەپانەپىشت ۋەك
 جزائىر ئەۋا بابەتتىكى تەرەپە دەملە ديموكراتىيە ۋەدەپىتە دىكتاتورىيە. ئەۋ تىبىنەنە پىشكە لە
 ئىسلامىيەكان لە سەر ديموكراتىيە كاتى راستە ئەگەر ديموكراتى ۋەك ئامراز ۋەرنەگىرىۋ بىكەپ
 ئامانچ، ۋاتە كە بە ھۆكۈم گەپىشتى ديموكراتى پىادەپىكەت، ئەۋەپان مەسەلەپەكى ترە جىپە لە كەل
 رەۋتى ئىسلامىيەكان ھەرچەندە ھەندى بزوۋتەنەۋە ئىسلامى لە بابى ئامانچ دا (لە پەپەرە
 پەرۋگەرامى ناۋخۇدا) ديموكراتىيان كۆرۈنە ئامانچ ۋەك لە پاكىستان لە كۆنەۋە لىياقت خان بىز چوۋنى
 (دىمكراتى ئىسلامى) ھەمەو، ۋە (اسحق الفرحان) باس لە شورائى ئىسلامى ديمكراتى ھاۋچەرخ
 دەكات، لىرەش (پەككەرتوۋى ئىسلامى كوردستان) ى خۇشمان جا ئەۋەپان بە جى دىلپىن با خۇيان
 ۋەلام بەدەنەنەۋەك ھەمەتتىكى تايىپەتى تىبابەت. ئەگىنا ئىسلام بەرنامەپەكى ھەمەلەپەنە ۋە ئەۋاۋە
 پىنەپىستى بە پىنەپى ديموكراتىيە نىە ﴿اليوم أكملت لكم دينكم واتممت عليكم نعمتى ورضيت لكم
 الاسلام ديناً﴾ ديموكراتىش بە تەرازوۋى شەرىعە لە خانەنى نا شەرىى دادەنرەت، زۆر ئافاتى
 كۆمەلەپىشتى پىنەپە لە سەربەستىيە بى سەنۋورە، ئەگەرچى ئاشبەت ئەۋ بەدەۋىشتىيە ۋە بەرەلەپىيە
 جىنسى.. بە تەنبا بەدەپىتە پال ديموكراتىيە، چۈنكە ئەۋەتا لە پىزىمى شائى ئىران دىكتاتورى شەھنشاھى
 بوو كە چى بەدەۋىشتى ۋەفسادى كۆمەلى بىۋىنە بوو.. لەلەپەكى تىرىش لە ۱۰۰ ھىسابى ئىسلامىيەكان
 بۇ ديموكراتى ۋەپەرلەمان دەپى ئەۋەپاننە كە ئاھەزەنى ئىسلام كە خۇيان ئەۋەندە ديموكراتى
 پەرۋەرنىنە ۋە لى ئەلەنەنەتەن بەتايىپەتى كە دەپىن لە ھەناۋى ديموكراتىش ئىسلامى لى پەيدا دەپىت،
 بۇپە ھۆكۈمەتەكانى جەزائىر ۋە تونس ۋەمىصر... دانىشتن لە گەل ئىسلامىيەكان رەت دەكەنەۋە، لە
 ئاۋاتىنكى ھىنى مەبارك لە ۱۹۹۷/۱۱/۲۲ دەلى (لە دانىشتن زۆرمان زەمرە كۆرۈۋ چىتر دانىشتن
 نىە).. ئەۋە راي گەشتى ھەلمەنەپە بۇ سەرمەپەدارى جىپەنەشە. زۆر ھەزەدەكەن كە ئىسلامىيەكان دۇرى
 ديموكراتى ۋەدانىشتن بوۋەستىن، زۆر خىزمەتى بەرنامە پلانەكانى ئەۋان دەكات قەسەگەنى خۇسنى
 مەبارك راستە ئىسلامىيەكان زۆر سوۋدىيان لە ئازادى ديموكراتى ۋەدەرگەتوۋە باشتىرەن بەلگە لە ھەر
 شۆبىتە ديموكراتى لى پىت بزوۋتەنەۋە ئىسلامى بە خىزراي كەشەپى كۆرۈۋە بەراۋورد بىكە لە نىۋان

جَزَائِر و وِلَاتَانِ دَمُورِیَری وەک مَغْرِب و لِسِیَاو تُونِس. یان لَه نِیوان تَوْرکیا و سَوْرِیا، هُزِیَه کَمِش زُور سَاحِه سَاکَرِه کِه نِیْسَلَام لَه هَمو رِیْزَار هَکَانِی تَر لَه رَوِی فِکْرِیو هَ دَمُولَمَندَتَرِه، جَا کِه دِیْموکِرَاتِی هَمو بَع دَمُولَمَندِیَه بَه خِیْرایی دِیار دَهکَوِیْت و دِیْیَتِ وَاَقَع و بَه پِنچَاوَنَش کِه دِیْموکِرَاتِی نَبِو و **دِیکِتاتَوْرِی** بَر نِوَا نِوَا وَاْقِیْعَه دِرِوَسْت نَابِیْت. هَمَا جِیْهادِیْش دَرِی دِیکِتاتَوْرِیَه پَنوِیْسَتِی بَه رَهگ و رِیْشَد کُوتَان و خَوْناساندن دَمِیْت بَه خَلَک بَه لَایَنی کَموَرِه لَه سَهَرهتادا پَنوِیْسَتِی بَه سَهَرهسَتِی بِلَو کُردَنو هِی نِیْسَلَام و هَمَشِیار کُردَنو هِی مُوسَلِمَانان دَمِیْت، جَا نَابِیْت نِیْسَلَامِیَه کَان هِیچ دُودِلِیَه کِیَان هَمِیْت لَه بَاشَتِریهتِی دِیْموکِرَاتِیهت لَه دِیکِتاتَوْرِیهت، لَه نِیْسَلَامدا وەک هَمو لَایَهک دَهزَانِیْکاتِیک شَتِیک حَرام دَهکَرِیْت کِه بَدِیلَه کِی نَاماد مِیْت، وەک حَزَرهتِی عَومَر رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ دَهسْت بَرِیْنی لَه سَهَر دَرِی رَاگَرْت چُونکِه بَدِیلَه کِی تَعَاو نَبِو، جَا کِهواتِه نِیْسَلَام وەک بَه رِنا مَه فَهَرمان رَهوَانو و ، کِه دِیْموکِرَاتِی حَرام دَهکِی وَا تِه دِیکِتاتَوْرِیهت وِیْسْت بُوِیَه لَه دِیکِتاتَوْرِیهت دَا نَگَر دَاوای دِیْموکِرَاتِیهت کُرد وەک قُوزَاغَنک هَمِلَت نَه کُردو ه..

پیشتر جیواریم

۲۳/فبرایر ۱۹۸۹بووه وچهرخانیکی میژوی دهوتی جهزانی، دهمستوژی وولات چاک کرا به نیستفتاء که له ۱۹۲/دمنگی پی‌درا، کوتایی به حوکمی تاکه حزبی (جبهه التحریر) هینا که لهسانی ۱۹۶۲اره فرمان بهوا بوو، له سهرمتادا پروسهی دیمکراتی به هلبژاردنی شارهوانی دهستی پی کرد له جون ۱۹۸۹له سهرجمی ۱۳۰۰ شارهوانی له ۸۵۰ شارهوانی بهری (انقلاب) لی‌ی سهرکوتوووبو، واته ۷۰٪ی دمنگه‌کانی به دهست هینا. زور گوزانکاری به‌رهتی له هیمنی و دادپه‌ره‌ری و بوژاندن‌هوی هه‌زاران و نه‌مانی به‌رتیل و به کاربوونی بیکاری... به‌ریا کرد، بۆ کار به ده‌ستمه‌به‌ریه‌کانی جه‌زانی ده‌ریکوت که نه‌و سلطه‌مناته‌ی دنیا یان و اخه‌ریکه به شورش‌یکی میلی ناشتیان و هه‌رده‌گه‌ری و سهروره‌ی (جبهه التحریر) هیچ نه‌سیندنیکی نه‌ماوه هه‌روه‌ک (به‌ره‌ی ساندیستا ای) لیکاراکوگول سه‌وه‌که‌کی (دانیا لورتیکا) که (سوموزا) یان روخاند که چی له هلبژاردن دهرنه‌چوو، بۆیه ده‌ستیان به پروسهی (به‌گ دیموکراتی) کردوو، (یروفسیزع‌عباس مه‌دنی) زیندانی کراو (علی بلصاج) و زوری تهر له

گهواره بۆشنبیران ووهك بهرگریك له ههلبژاردن وپهرلهمان كه له ٢٦ ديسمبەر/١٩٩١ نهجام دهدریت. بهیاتی نهخشی زانیاریهكان بهرپرسانی حکومەتی جهزائیر وایانزانی له پاش ئو ئیجرائاتانه بهری (ئینقاد) تهنها له ٣٠٪ی دنگی پێدیت بویه (شاذلی بن جدید) چهند چارێك مهیدانی لیخواستن كه با بهژداری نه ههلبژاردنه بکه نهگهر له خویان رادهبین. چونكه ههندێ ئارازی ههبوون كه بهشداری نهکړی مادام سهکردهكان له زیندان بن. بهلام كه ههلبژاردن کرا گهوارهترین راپهرینی دنگ كه له میژووی ههلبژاردن وینهی نهبوو به ههلبژاردنی سحری ناویانکی دهرکرد به شیومهیی خوارموه:-

- ١- بهری (ئینقاد): دنگهکانی ههلبژاردنی شارهوانی زیاتری کرد له ٧٠٪ بوو به ٨٦٪ی دنگ.
- ٢٥٠ ملیون دنگی له دوروی یهکم هینا كه دهکاته ١٨٨ کورسی. بو تیپینی له ههلبژاردنهكه زۆریی سهکردهایه بهری (ئینقاد) له زیندان بوون و له لاین (عبد القادر حشاتی) سهپرهرشتی دهکرا تهناوت چهقویهکیشیان لانهبوو!!
- ٢- بهری بزگاری نیشتمانی (جبهة التحرير الوطني) حزبی فرمان رهوا بوو، سهکرتهیهکی (عبدالحمیدمهری) بو، تهنها ٢٥ کورسی به دهست هینا.
- ٣- بهری هیزه سؤسیالستهكان (جبهة قوى الاشتراكية) به سهکردهایهتی (حسین ثابت نعمه) تهنها (١٥) کورسی به دهست هینا. ئو حزب ولایهتانهی تر دنگیککی وایان نههینا كه شایهتی تۆمار کردن بیت. (قابل نهبوون به نهجامهکانی)

• ههول وهشانده وهی ههلبژاردنه كه :

حکومەتی جهزائیر لهعبلاندنی واقعیی کۆمهلایهتی جهزائیر زۆر به ههلباچووویو وهك له پیش تر ووتمان وای زانی تهنها له ٣٠٪ دنگ بۆ بهری ئینقاد دیت، بۆیه هیچ تهقهلایهکی وایان نهکرد بۆ تهزویرو فروفیل و ههکو حکومەتانی تری تونس، میسر، عێراق، بۆیه یهك سهکره و ژماره میژووییو تۆقینهراهی لیپیدابوو له ٨٦٪، ٣٥٠ ملیۆن و ١٨٨ کورسی، ئهوش رێشایهکی سیاسی هیه دملی (رهنووسی شهرم ناكات) واته هیچ دیلۆماسیهتی نه. بهریزهوه یا بهلف و دهورانوه مهیهستهکی بلی (تو گولیکت هیه له باخان هتدایه کسه ژمارهکیه، بۆیه حکومەتی جهزائیر هیچ ریگه تاکتیکیککی نهما جگه لهوهی راستهوخو و بهراشکاوێ لهپروسی دیموکراتی پهشیمان بیتوه، نهجامهکانی ههلبژاردن ههلهوهشیتهوه.

• کاردانه وهی بۆ ههلبژاردن :

ئەفریقا لهههموو شوینهکانی تر دهستی ئەمریکاو ئەوروپای تیایه، لهههموو کیشهکان راستهوخو یا ناراستهوخو هم لی (گرفن) هم ههلبگیرسینههریشن، له کۆنۆه تا ئێستای له ئهنگولا، بۆدیسیا (خواروی ئەفریقای ئیستا)، ههرینی شایای (زائیر)، کیشهی نیوان صومال و "ئیشیویا" له سه (ئوگادین)، چاد.... ئیستاش له سودان، جهزائیر.... هتد. به تاییهتی فرمانسا، ههر بۆیهش پیش

هموو وولاتانی بۆدئا؟ فهرهسانىگهراڻى خۆى دهرهپىو دهستى به جم وچۆلى سىياسى و دىپلوماسى
كرد ئىنجا وولاتانى تىرى به دورا دهااتوو شهمرىكاو بهرىتانياش وايان. ۱۰ قەلەم دا چارهنووسى
دىموكراتى له مەترسىيە دايە، دميان ووت جيهان بهرو كوئى؟؟ به كورتى دنيا خۆران ههر هموى
قولاخ بوون و له ژىروهه جەنەرالهكان دهستان به نهخشه دانان كرد، ههرچى وولاتانى عهرميشه
لهنويان بىدەنگى ونيگهراڻى دابوون بيجگه لههيزه شۆرشگيره راستهقبهكان، هيزه ئىسلاميهكانى
دنياش جهژنميان بوو، ئىزان وهك دهولەت زۆر ئوميدوئامانجى لاسەر بنيات كړيو دهستخوشيان له
بهروى ئىنقادد كړيو، دهرىكوت بۆ هموولايەك كه سەردەم سەردەمى ئىسلامه بههر رىگايەك بىت
جبه جيهاد چ بهنيمىو جب، هچوولانەوى ميللى .

• **کاردانه و سی ناوه خوږی :**

لەناوێخۆشدا لەکاتیکی خەڵکی جەزائیر لەو پەڕی کەیف خۆشی دابوو و ئیسلامیەکان بەدەلنیایی چاوەڕێی وەرگرتنی حوکم بوون. لەوکاتدا چەپ و عەلمانیەکان هاوکات لەگەڵ کاردانەوی دوو ملی دەستیان پێ کرد، أحمد بن بلا و (حزب الطلیعة الاشتراکیة الشیوعیة) و (جبهة القوى الاشتراکیة)، (سەندیکی کرێکاران) و (جبهة التحرير). داوای هەڵمۆشان دەنەوی ئێجلامەکانی هەلبژاردنیان کرد، لە ۱/۲/۱۹۹۲ پێنۆنایکیان کرد، وە بانگوازیان کرد (حسین آیت احمد) بۆ شێمە دەرجوو: (ئەو خوشک و براییانی جەزائیر لە هەر شوێنێک هەن... وولات بە ناسک ترین قۆناغ تێدەپەڕیت، دیموکراسیەت، کۆماری، سەرپەستیەکان... هەمووی لە مەترسی دان، جارەنۆسی وولاتی هەڵدەنە).

بەل شىۋىمىيە ھال ۋە مەرجىكى ئىقلىمى ۋە ئاۋەكى رەخسىنىرالە لايەن دىنيا خۇران كە لە ۋ دىمۇكراتىيە شائارزى شارستانىيەتى پىدەكرالە يەك لە دروشمە بىنچىنەكانى رىژىمى نۇيۋولۇ دىمۇكراتىيە بىنچە، بۇيان دەرگوت دىمۇكراسىيە، ئىك گۇرۇمىيە كە بەدەستى خۇيان لىۋى دەدەن. بەل شىۋىمىيە نەخشە ۋە رىگىرائىكى سەربازى جىيەجى كرا ۋە ھەللىزاردەنە لە ۱۹۹۲/۱/۱۱ ھەلۇمىنىرئايە ۋە شاذلى بن جەدەد لە سەروكايەتى خراۋ، ئىنجۇمەنىكى بالاي عەسكەريان دروست كرىد (مەمەد بۇزىياف) كە لە ئەمەرىكا دەرزا ھىنايانەۋە ۋە كرىدان بە سەروكى ئىك ئىنجۇمەنى ھەللىزاردەنە دىمۇكراسىيە كە ھەلۇمىنىرئايەۋ سەندۇقى دەرگ دان ۋە لەنراۋ پۇستالەكانى عەسكەرتارى ھاتە بىنشەۋە...

• کورتهیه‌کن له باره‌ی موئه‌سه‌سه‌ی عسکری جزائیری؛

له پاش سمرېخو بوونی جهازر له ۱۹۶۲ سووېای جهازر ځوی به بالی عسکری (جبهه التحرير) دهماني وو له لایه دسوتوری وولاتیش شو ښرکه میان پی سیترا، بویه هر له کاتی زور کارگهریان له سر دپوتی سیاسی جهازر هېوو، هرچنده سمرکه کانیش مدهنی بوون به لام هر به پشتوانی شو سوپایه هاتوونته سر حوکمویان لادراون، لادانی احمد بن جلاو، هاشمی (هولاری بوودیان) لندانی (ظاهر زویدی) .. له دوی مردنی (بوودیان) یش له گوریس کیشی نیوان (محمد صالح

یحییٰ، و عبدالعزیز بوتوفلیقه) که پالپواری (جبهه التحریر) بوو له گەل (شاذلی بن جدید) هەر سوپا بوو یووو ئه پارسهنگه که به لای (شاذلی بن جدید) دا بکوی ئه بېته سهرۆک کۆماره بهر نه مۆرېس کیشیه دهرکوت (جبهه التحریر) خهریکه جی لهق دهییت.... له هروودانهکانی سالی ۱۹۹۱ ههر سوپا بوو له پشت ئه برپاره (شاذلی بن جدید) که (دۆخی نا ئاسایی) راگهیلندو دهبا بهکان به سهر شەقامهکان و مریوون، ههتا ههلوامشاندنوهی ههلبژاردنه به ناویانگه که جهرانیهریش به فهرمانی راستهوخۆ (جنرال خالد نزار) بوو که وهزیری بهرگری ئهوسای جهرانیهر بوو. یووو هزی ئیقاله پی کردنی شاددلی بن جدید له سهرۆکایهتیش، ئه ئهجوومنهش به راشکاوی هاته مهیدان دروست بوو له پینچ کسه ("محمودوضیاف" سهرۆک) ("خالد نزار" ئهئامیکه بههیز) (العرب بالخیر) (مصطفی غزلی) ("توفیق مدین" ئهئام تیایدا). ئه ئهجوومه ههر له پینشتریش به زۆری دهسهلات و سامان دار به ناویانگ بوون و راستهوخۆ له گەل ههئهران له پهمهندی دایوون. گۆزینی سی سهرۆک (محمد بوضیاف) که کۆژرا، ئینجا (علی کافی) ئینجا (شهمین زروال) بهیهک سیاسهت، باشترین بهلگهیهئو سهرۆکانه نهگهر مهئمنیش بن تمنه هیمایه و شهکینه به کردار عهسکر فهرمان دهوان.. قهبارهی عهسکری جهرانیهر پینش ئه هروودانه خۆی له ۲۰۰۰ سهریاز دها، بیجکه له جهرال و سامان دار کۆمپرانۆر مهکان زۆریه پله دارو سهریاز مهکانی تر بهره (ئینقاد) یان خوش دهویست..

بهشی پینچهم

جهرانیهر له دواي ئینقلاب

یهکم ههنگاو له دواي ئینقلابی ۱۹۹۲/۱/۱۱ ئه ههلبژاردنه میژوییه یان ههلوامشاندوه، دیاره پشتیوانیهکی به ئاشکرایش له لاین پۆژئاوه لیکرا، ئینجا ههلسان به گرتن و زیندانی کردنی لایه گران و سهرکردهکانی بهره ئینقاد، بهردوامیش بوو له سهر ههلوامشاندنوهی ئه دهمزکایانهی که له رینگای دیموکراتیانه هاتبووه کایهوه تا ههلوامشاندنوهی ئهجوومنی شارموانیهکانیش بهره بهره دهستی به داخستنی پۆژنامه و گۆزاریش کرد لهوانه (منقذ، المستقبل، جزائر الیوم،...) له بهرامهر ئه ههله و مهرحه که ههموو دهرگاکانی له ئیسلامیهکان داخست تمنیا دوو رینگای بۆ هیشتنهوه یان زیندانی یان وازهینلن... ئهوانیش رینگای سیهمیان بۆخویان دروست کرد که له قورئانی پیرۆز هاتوه ﴿وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا...﴾، ﴿وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ...﴾، ﴿أَن لِّلَّذِينَ يِقَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ...﴾، ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كَرِهٌ لَّكُمْ...﴾ جا ئهوهی باومهری تا ئه راده بههیز بوو، که ئه (کفره)ی دیت بهدهست چوووه ریزی جیهاد شهوا دهرچوو شوهرشی ئیسلامی جهرانیهریان بهرپا کرد، ئهوهی باومهری لاوازتر بوو جهنگی لاناخۆش بوو، وهدونیای لا شیرین بوو(وهو کره لکم...) شهوا تمنیا به زمان درازیتمی ئه (کفره)ی دهکرد. ئهوه سهرمهتای کیشیهی جهرانیهر و تا

ئىستاش بىردىمۇمەھەلە ئىتوان خەللىكى جەزائىر ۋە ھۆكۈمەتى ەسكەرى، ئۇ جەنگە (ھرب الەھلى) نى يە، (مأساة جزائر) نى يە، (مسألة للتطرف) نى يە، مەسئەلى (عاطلين) نى يە... ئۇ ە جەنگى ئىتوان ەق ۋ ناھەقە، جەنگى شەرىئەتى خەللىكى ەھەموو پىوھرىك دژى ناشرە، ئۇانەى چەك ەدەستەن ۋ جارى جىھادىيان دلوە پالەوانى نەبەزەن، تا سەركەوتەن رەزگار كەرنى جەزائىر لە ناشرەىەت چەك دانائىن، چارە نووسى جەزائىرىش ەھر ئىسلامە، ئەگەر بە دىموكراتىانە نەىت ئەوا بە جىھاد دىتە دى. لەسەر ەھموو ئىسلامىيانى جىھان، ەھموو رەزگارى خوازانى جىھان، ەھموو دىموكراس پەرورەئى جىھان... ئەركە لاىنگرى خەباتى رەۋاى خەللىكى جەزائىر بىكات بە دەست ئەگىنا بە زمان يان بە دوا تروسكى باوهر كە دلە.

• گەشە كەرنى كىشەى جەزائىر:

ھۆكۈمەتى ەسكەرى جەزائىر بە خۆى ۋ بە كۆمەللىك پىشتىۋانى جىھانى يەۋە لە رۇو بە رۇوبوونەۋەى لەگەل شۆرپى ئىسلامى جەزائىر ەلئسا بو پروسو ئىجرايانە:-

۱- بەرەى (تەئىقلاۋى) ەل ەل كەرن بە برىارىك لە سالى ۱۹۹۲.
۲- ەئىزى ئاسائىشى زىاد كەرن ۋ دەستى بە كەرنى رەۋشەنبران كەرن كە بۇ ماۋەى ۷۲ سەعات (۲۰۰۰) رەۋشەنبرى كەرن.

۳- زىاتەر دەستى بەسەر راگەيانەن داگەرن ۋ ەتالە ەۋالەكان قەدەغە كران بى (چاۋدىرى) ەىچ ەۋاللىك بالۇ بكنەۋە، بۇيە دەنگ ۋ باسى جەنگى جەزائىر بە راستەقىنەىى بالۇ ناكەرنەۋە ۋ ئىستا (ەمر بلوشاكى) سەرنووسەرى رۇژنامەى بەناۋىانگى (الوطن) ھوكم درا لە ۱۹۹۷/۱۱/۵ چۈنكە ەۋاللى كوشتارىكى بەراستى بالۇ كەردەۋە كە ھۆكۈمەت خۆى بوو.

۴- لە ۲/مارس ۱۹۹۳ ەلئسا بە پچراندەنى پەيوەندى لەگەل ئىزان ۋ سودان گوايە ئۇ دوۋە يارمەتى موچاھىدانى دەدەن.

۵- ەلئسا بە دروست كەرنى مىلىشىياۋ جاش بەجۇراۋجۇرى گوشار ۋ مادەو دۇژمانىەتى دروست كەرن.

۶- ەلئسا بە ەندى پروسەى ساختەىى ەلئبۇاردەن/ ۋەك:

۱- ەلئبۇاردەتى سەۋكايەتى لە ئىزان چوار پالئورلو : ئەمىن زەرۋال ، مەھفۇظ نەناح ، سەىد سەدى ، نور الدىن بو كروخ . لە ۱۹۹۵ / ۱۱/۱۶ . كە ئەمىن زەرۋال بە يەكەم دەرچوو ۲۰۸۸۶۸۸ دەنگى ەننا .

۲- كۆرپىنى دەستور لە نۇۋەمبەرى/ ۱۹۹۶ كە رپى كەرن لە دروست كەرنى ھزب ۋ لاىەن لەسەر بىنچىنەى ەرىم ۋ توبىز ۋ شابىن ، بۇيە (ھماس) كە پىشتەر (ھركة المجتمع الاسلامى) بوو بە سەۋكايەتى (مەھفۇظ نەناح) بە كۆرەى ئۇ دەستورە ناچار كۆرپى بۇ (ھركة المجتمع السلمى).

۳- ياساى (ھزبەكان) دەركەرن.

۴- ەلئبۇاردەنى بەرلەمانى كەرن.

۵- ھەلبۇئاردنى ئىنجۇمەنى شارەكان لە مانگی ۱۰/۱۹۹۷.

• **تەئییینی:** راستی بەشدار یوان لە ھەلبۇئاردن دەرکەوت کە کەمتر لە (۲۰٪) تەواوە ، ئەرەبی تر ھەمووی تەزویراتە . لە بەرامبەردا ئیئقارێش ھەلسا بەی ھەنگاوانە بو پێشو کردنی جیھادی پیرۆز:

(۱) دروست کردنی بانی عەسکەری سوپای (ئێئقائ) بە سەرۆکایەتی (مەدنی مرزاق) وە چەند لایەنێکی تریش لە ژێر ئەر بەلە:

أ- الحركة الإسلامية المسلحة.

ب- حركة الدولة الإسلامية (عبدالقادر شيوطي).

ج- الرابطة الإسلامية للجهاد الجزائري.

د- جبهة الجهاد الجزائري.

(۲) ھەولئەرا لەگەڵ (الجماعة الإسلامية المسلحة) یەکگرن .

(۳) ھەروەھا سەرکردەکانی زیندان فتوای دەرەوانی جیھادیان کرد.

(۴) ژمارەیی موحامەدیەدان زۆر زیادێ کردووە لە چەند مەفرەزەیک کە لە سەرمتادا دەلێن ۲۰ نەفر دوازی ۶۰۰ نەفر بووینە ئێستە زیادبووندا یە کە دەگاتە زیتەر لە (۱۰۰۰۰) نەفر .

(۵) بانی سیاسیی لە دەرەوش بەناوی (ھینە التفیذ) بە سەرۆکایەتی (رابیح الکبیر) کە زۆر چالاکی گەورەیان نواندووە تا ئێستە لەگەڵ (أنور ھدام، عبدالله أنسی، قمرالدين خربات،...) قەیرانی جەزائیر بوو سەرمتایەک کە ئەر ئیدارە دیموکراتیە زوو لە گۆڕ بێژی ، ئەرەتا لەدوای جەزائیر ھەموو وولاتانی عەرەب و ئاسیا و تورکیا و تاجیکستان... ھتد و زۆریەیی وولاتانی ئەرەقیی یان بە ئیئقلاب یان بە تەسک کردنەوی دیموکراتی دکتاتۆرە بی شەکلەکی خۆیان زیندوو کردووە، ئەرەیان بەدەست خۆش لە لایەن ڕۆژئاواوە ... ئێستە بەشداری ئیسلامیەکان بە راستەقینەیی لە ژیاانی سیاسیی تاکە پیوڕیکی دیموکراتیە.

بەشی شەشم

واقیعی ئێستای جەزائیر و ... چارەنووسی

حکومەتی جەزائیر سوورە لەسەر چارەسەری عەسکەریانە بۆ کێشەکە و تا ئێستاش لەو چارەبیە سەرکەوتوو نەبوو ، ھەرچەندە خەڵکیکی لە کۆنە بەزیوہ کانی (تحریر) و ھەندێ خەڵکی بە زۆری و بەناوی (حراس الوطن) دروست کردوہ و نەیان توانیوہ ھێچ ئەنجامێک بەدەست بێننەدی ، حکومەت لەو ماوہیە زۆر تاکتیکی بەکار ھیناوە وەک کوشتنی خەڵک و تەقاندنەوی بۆمب و کوشتنی شەخسیات و ... ھەمووی بەناوی (الجماعة الإسلامية) کە توانیویتی سوود لە ھەندێ فتوای خیرای

ئەوانە ۋە مېرگىرى بەلەم ھەر ھەممۇ بۇ جەزائىر ۋە دۇنيا ئاشكرا بولۇپ. ئەوانە لە خۇپىشاندانەكەي جەماۋەرى ناۋ شارى جەزائىر لە بۇزائى يەك شەممە - ھەينى مانگى ۱۹۹۷/۱۰ ھەممۇ بە يەك دەنگ ھاۋارىيان دەكرد (الموت للمسكر القتلة) ھەروھما زۆر بەلگەي بىي مناقشە ۋە كوشتنى مامۇستاي زانكۇ ۋە كوشتنى (قاسدى مرياح) ۋە ئىمامانى مەزگوت ۋە... ئەوانە ھەممۇ ئاشكرا بولۇپ. لە لايەكەي ترمۇ ۋە سەۋكى ئىكرانى سوپاي جەزائىر (محمد العمارى) دانى بە لەدەست دانى كۆنترۇلى ھۆكۈمەت كەرد لە زۆر ناۋچە، ئىستاش مۇجەھىدانى ئىسلام زۆر ناۋچەي ئازاد كرلويان ھەيە ۋە بە بۇز پىگاو بانە سەركەيەكان ئەگەر بە ھەينى دەردەكەي بەلەم بەشەي يەك پارچە جەزائىر دەكەيۋىتە زۆر كۆنترۇلى مۇجەھىدان.

لە ھەيى سىياسىش ئۇ ئىجرايە سەختانەي ھەلئىزاردن ۋە بەناۋ شەرىعت ۋە مەگرتن ھەيچى لە ۋەزە نەگۇرپۇ ۋە بەتايىبەي لە خۇپىشاندانى سەدان ھەزاريەكەي ۱۹۹۷/۱۰/۲۷ دۇي ھۆكۈمەت ۋە لە لايەكەي تە ئۇ پىزە كەي (كە كەمتر لە ۴۰٪) ھەموۋىيەي بىنايەي زۆر ۋەزە كەرد، ئىستاش نەخشەي سىياسى جەزائىر ھەرو گۇرە لە قازانچى مەارەزەدايە. دەتوانىن لايەكەكەي سىياسى جەزائىر ھەرو شىۋەيە پۇلەن بەكىن:

• پۇلى (۱) :- تىكرى ھەي ئىسلامى لە شۇرش دان دۇي ھۆكۈمەي عىسكىرى جەزائىر.

• پۇلى (۲) :- ھەي مەارەزەي بىي چەك ، كە لە خۇپانە پىك ھاتوون:

۱- جبهة القوى الاشتراكية (FFS) بەسەركەيەي حەسەن آيەت أحمد لە سالى ۱۹۶۳

دروست بولۇپ، ئايدىۋلۇزىي نىشتمانى سۇسىيالىستە، لە ناۋچەي بىرىيەكان بە باشى ھەن.

۲- حزب جبهة التحرير الوطني (ELN) بە سەركەيەي عبد الحميد مەري كە حەزىي

فەرمان ھەرو بولۇپ.

۳- حركة من أجل الديمقراطية في الجزائر (MDA) بە سەركەيەي (أحمد بن بلة) ، ئەو

لە رەجەلەكە لە (جبهة التحرير) جىبۇيەنەن لە سالى ۱۹۸۹ دروست بولۇپ.

۴- حزب النهضة الإسلامية: بەسەركەيەي عبد الله جاب الله، ۋەش لە برايان (الاخوان)

جىبۇيەنەنە لە سالى ۱۹۸۴ دروست بولۇپ.

۵- ھەندى حەزى تروەك حەزى (حزبي العمال الاصيل) لويەزە حەنۇن، (حركة من اجل

الديمقراطية والعدالة (MJD) كە (قاسدى مرياح سەۋكى بولۇپ).

• پۇلى (۳) :- ئۇ حەزىيەي كە دەنگيان زۆر كەمە تەنەت لەيەك بازەش لە ھەلئىزاردەكەي ۱۹۹۲

دەرنەچونە ئۇ تا رادەيەك لە ھەي ھۆكۈمەت دان بەم شىۋەيە!!

۱- (حزب جبهة التحرير الوطني) بالى بولەم بن ھەمۇدە.

۲- (تجمع من اجل الثقافة والديمقراطية) "RCD" بەسەركەيەي (سەيد سەدى) زۆر دۇي

ئىسلاميەكان ۋە رۇزنامەكانيان بە زامانى قەرنەسەيە.

۳- (التحالف الوطني الديمقراطي الجمهورى) بە سەركەيەي (رضا مالك).

٤- (حرکه الحماس) به سەرۆکایەتی (محفوظ نحناح) دەلەیت نوێنەری بێڕایانی ئیخوانە لە جزائیر.

٥- (حزب الوطنی للتنظيم والتنمية، حزب الاجتماع اللبرالی، حزب الطلیعة والشیوعية، حزب تجدد). بەلام لە ناو هەموو ئەوانە تەنیا (حماس) و (جبهة التحرير) بەشداری حکومەتی جزائیرن. ئێستا لە کۆتایی سالی ١٩٩٧ ئەخشی سیاسی لەگۆران دایە و زۆریەکی ئو حزبانیەکییجگە لە حزبی لایەنگری فرمان رەوا (التحالف للوطني الديمقراطي) ئەوانی تر هەمووی کۆتۆنەتە معارزە، چونکە قیلیلش لەو بڕە حزبی دەکەن کە تا ئێستا دەستبەریان لە گەڵ حکومەت گرتبوو، لە هەلبژاردنە ساختەکی ئێجۆمەنی بەلەدیاتی مانگی ١٠/١٩٩٧ لەو ساختمیش ساختیمی تیا کرد و هەمووی قەلۆش کردن.

• ئەگەرەکانی وەزعی جزائیر و .. چارەنووسی

هەموو سائیک و لە کۆتایی هەر قۆناغێکی سیاسی سەرۆکی جزائیر و جەنەرالە عەسکەریەکان دەمیلنەو و ئەوا شۆڕشی جزائیر بەرەو ئەوا بوونە، گواپە ئو هەلبژاردنەکان کە شەریعی دەستوری بەدەست دەهێنێ بە هەلبژاردنی ئێجۆمەنی شارەوانی کۆتایی دیت، وە شەڕیش کۆتایی پێ دیت... ئەوا هەرچی کەمێک شارەزای لە زانستی شۆڕش دا هەبێت دەزانێ وانیە، ئو هەلبژاردنەکان کە کەچی هەل و مەرجی جزائیر لەهەموو کاتێک خراپ ترە، ئەوا خۆپیشاندانی بوو کارکەرێک واتە هەر خەباتی چەکداری بە تەنیا نییە و خەباتی سیاسی و جەماوەری بەدوا دیت ئەوا ئەوەی پێش کۆنترۆلی لەدەست دەدات. هەموو خەڵکی جزائیر دەزانن کە بەپرسانی حکومی لە قەیلاندنی بەوداوەکان بێ ئاگان بۆیە بە هەل دادەچن لە هەلسەنگاندنەکان ب. وایان زانی بەرە ئینقاژ لە هەلبژاردنی ١٩٩١ تەنیا لە ٣٠٪ دەنگ دەهێنن کە چۆی لە ٨٦٪ ی دنگیان هێنا ئێستاش لە قەیلاننە عەسکەریەکان بە هەمان ئەندازە و زیاتریش بە هەلدا چوینە، سەرەرای تێک چوونی دۆخی ئابووری و هەلۆسان و گران بوونی شت و مەک و زۆر بوونی قەرزێ دەولی ئەوا لە ناوێخۆش بایی عەسکەری و بایی زروال هەردەم لێک لە سپێرن، هەرچەندە هەندێ گۆرانکاری لە قازانجی زروال هاتنە دی، و بایی تووندی عەسکەر (کە سەرەخت ترین تەبیاری دژی ئیسلام) بەرە بەرە لە کورتی دەدەن چ بەرامبەر زروال چ بەرامبەر موحامیدین. پیاوێ بەهێزەکانی ناو عەسکەر وەک جەنرال خالد نزار و عباس غزیل لادارون و مەملانییەکی ژێر بە ژێری بە هێز هەبە لە ناوێخۆیان. ئو حزبانی تا ئێستاش لەگەڵی بوون ئەوا بەرە بەرە ئەوێ دەتران و ئێستا هەموو بوونە موعارزە.

لە ڕووی دوو هەلیش بەرە بەرە پشتیوانی لەدەست دەدا، فەرەنسا ئەوێ سەرکۆتیی سۆسیالیستەکان ئێستا هەول دەدا هەلوێستی مام ناوێندی تری هەبێت کە لە چارەنووسی جزائیر بەرە لایەکدا لێی زیان بەخش نەبێت، لە لایەکی ترمەو زۆر ڕووی دەرەدی حکومەت و بەدیار دەکۆیت و لە ئێلمانی و فەرەنسا و ئیتالیا لەسەر زاری هەندێ پەنا بەری سەر بە موحابەرەت دەرکۆتوو کە ئو تەقینەوانە

ئەوروپا كە بە ناوى (الجماعة الاسلامية) دەكرا، زۆريان (مخابەراتى جزائىر) بويىنە. ھەروھەا دانىشىيان بە بەشداری لەو كۆشت و كۆشتارەى ژن و مندالە جەزائىريانە ھىناوہ بۆيە ھەلوئىستى ئەمرىكىش گۆرلوہ و لەو دوايەش لە ۱۰-۱۱/۱۱/۱۹۹۷ لە ھەرمەسا خۆپىشاندانىكى گەورەى خەلكى ھەرمەسا ھاوكارى لەگەل خەلكى جەزائىر كرا و لايمىگىرى ئەو دوايەيى بەرەى (ئىنقىلاڧ)يان كۆرد كە لىژنەيەكى دووھلى پىك بىت بۆ لىكۆلەينەو لەو كۆشتارەى ھاولاتيان و لە بۆژى ۱۹/۱۱/۱۹۹۷ بە فيعلى ئەو لىژنە دووھلىيە بېيارى (الامم للمتحدة)ى بۆ دەرچوو، وە ھەكۆمەتى جەزائىريش زۆر پىنى ناپەھەتە. ئەو دۇخە بۆ ھووكارە وا بېوا وا پىدەچى زياتر خەلكى جەزائىر ھان بەدات بۆ تەقەينەو و دوور نىە ھەر ئەو ميليشيايى بە زۆرى چەكدارى دەكات وەك ئىغافىستان و لە كۆردستانىش ھووىدا دووبارە بىيەنەو و لە جەزائىريش راپەرپىنك بىكرىت و شەرىعت بىگەپتەو چونكە راپۆرتى زۆر باوھر پىكراو وا دەرەدخا. بىجگە لەو كۆمەلە جەنەرالە كۆمپرانۆرەكان لە ئاستى عەقىدە بە پەلى خواروو زۆر ھاوسۆزىن بۆ بەرەى (ئىنقىلاڧ) و ئەوانە كۆپى ئەو مىللەتەن كەوا لە ۸۶٪ ى دىنگى مىللەتەن، بۆيە بەرەدوام فىرار كۆردن و پەيەندى بە موحامەدان بەرەدوامە و رىكخستەنەكانى ئىسلام دىوارەكانى سوپاى بېرەو. بۆ يەكەم جارىش ئەو سالا جىنرال (مومەلەعمارى) لە ۳۰/۱۰/۱۹۹۷ لە شاشەى تەلەفون لەوای خۆپىشاندانەكانى جەماوھر راي گەياند كە سوپاى جەزائىر زۆر شوئىنى جەزائىرى لە كۆنترۆل دەرچوو. واتە كەوتۆتە ژىر دەستى موحامەدان رەنگە ئىدى كۆرەنكارى نەوعى لە ھىرش وچالاكى عەسكەرى و جامەدان بىتە دى و زياتر سەركەوتن بە دەست بھىنن.

• ھەل و مەرجى بزوئەنەوہى ئىسلامى لە جەزائىرى ئىستا

لە جەزائىردا وەك زۆرەيى شوئەنەكانى جىھانى ئىسلامى سى تەييارى ئىسلامى سەرمەكى لى خەمايوہ: (ھەرچەندە بەرپز د:قززاوى كۆدوويە بە چوار تەييار لە ھەموو شوئىنك بەلام واپزانم تۆزىك بە ھەلە داچووە لەو بارەيەو)

۱- تەييارىكى زۆر توند جگە لە جەنگ و توند و تىزى چ ئامرازىكى تر بە شەرىى نازانى بۆ گەيشتن بە ئامانج، خۆشى بە تاكە كۆمەلى ئىسلام دەزانى بۆيە چەپ وراست دەست دەوشىنى و فوتواى توند دەدات، لاى ئەو تەييارە (موازە) نىيە ھەمووى كوفەر، زۆر دۆژمەن و زۆر خائىن لەگەل ھەلمەك وەك يەكە، تا ئەو رادەيە كە لە جەزائىر بەرەى ئىنقىزىشىيان پى لە بەرەى دۆژمەن ئىنجا ئىران و سودان... ھەتا سەركۆردە بەند كراوہكانىش پى بە ئەسلىم دەرچوويان دەزانى. بۆيە لە چالاكىە جىھادىەكانىيان ھەر وەك لە ھەكۆمەتيان داوہ لە حزبەكان و لە ھوشەنبىرو پەيامنير و ھەرمەنبەرى سادە و لە ترسۆك وىي تاقەت لە ئىسلام دانىشتووە ھەتا لە بەرەى ئىنقىزىشىيان داوہ. ئەو ھەكۆمەتى (الجماعة الاسلامية للمسلحة) ديارە لە خۆرانيە بەلكو دەقى قورئانى لەسەر، بەلام نازانى لە قورە و شوئىنى خۆى بەكار بھىنرى، لە راستىشدا زۆر دلسۆزىش بۆ ئىسلام بەلام بەيى ھىكەمتەن، جەم و ھولەكانىيان، ھەلوئىستەكانىيان، ئەو نىشانانەى پىوہە:

(۱) لە ئاسۆيەكى تەسك ھەلدەقولى.

(ب) يەك لايىنە.

(ج) قوللىنى.

(د) ئىنجامەكانى لىك نەدرائىتە. بويە شارەزايى وئەزمونى سىياسى كەمە و خاومەكانىيار ناتوان وەك كۆمەلگى(الصحابه) بووداۋەكانى دمولى و ئىقلىمى و ناۋەحوى پىك ومبەستەنە. ھەر بويەش ئەر جۈرە جم و جۈلە زۆر خزمەتى تەخشە و پىلانى حكوەتى جەزائىرى كردوۋە. لەوانە:

(ا) روبرەي حزبە عىلمانىەكان و كەسايەتى يەكانى جەزائىر تەمانى خويار لەلای عىسكر دەدورنە.

(ب) چەكدارىتى زورى جاش بو حكوەت پەيدا كرد لە گاردانەۋەى تەنجامەكانى ھەرەشەى جماعە.

(ج) دوۋىرەكى يەكى گورەى خستۆتە ربرى موحاھىدان.

(د) حكوەت ئەر توندى يەى قۇسنىتەۋە و لە پەنايدا ھەلساۋە بە كوشتنى زور لە رەوشەنپىران و پەيامنير و ئىمام و تا لىپرەمراۋە حزبە نارازىەكانىش. ئىستا وا ژن و مندالىش ھەر لە پەناى ھەرەشەى جماعە دەكوژن.

(ه) بەكورتى حكوەت چەندىن ھەنگاۋ دەپىكى بو رەفتارائەى ئەر، لە لايەك ناۋ زراۋيان دەكات لە لايەكى ترمەۋە دوژمنى خوشى لەناۋ دەبات: بو شىۋمە جۈرە بى سەرۋىرى يەك دروست بوۋە لە رىزى موحاھىدان و گۆرەمانى جەزائىر: ھەتا تۈرىك لەلای خەلكى دروست بوۋە كە دەستى حكوەت كەوتۆتە ناۋ. (الجماعة الاسلامية المسلحة) بەلام نكۆلى لەۋە ناكرى كە ئەرەكە كەنجى خويىن كەرمى دلسۆزن. تەبىيارى دوۋەم: تەبىيارىكى زۆر نەرم كە ھەموو شتىكى قەبۇلە لە جەزائىر(حماس) بە سەرگۈدەيەتى (محفوظة لخلناح) مېشەنگى ئەر تەبىيارمە، ئەرەكە تەبىيارىكى كلاسكى لاۋازن بەرەۋ كرىش دەرۋار راۋ بوچۈنەكانىيان. زۆر تەك و لۆيە و جىگەى داخە. لەپاش ئەر ھەموو ئەر راستىنەى جەزائىر كە ئەرۋىيا و ئەمرىكاش نكۆلى لى ناكەن، كەچى ئەر تەبىيارە ھەر رەمىيان لەكەل حكوەتە و تا ئەر راددەمە ۋەك شىۋەى جاشەكان حىساب دەكرىن، بەشدارن لەۋ حكوەتە بە ۋەزارەت ھەتا حزبە غەلمانىەكان بىزارىان لەۋ بەشدارىە دەبىتەۋە، ئەرەكە بەرگرى لە ھىچ (مەنكر)ك ناكەن نە بەدەست ۋەنە بە زوبان و پى ناچىت بە دلېش، بۇيە ئەگەر ئەرەكە لە خانەى ئىسلام حىساب بكرىن ئەر بەرى دان لەسەر سئوورن {...وليس وراء ذلك حبة خردل من الایمان}.

۲- تەبىيارى سىيەم تەبىيارى بەرەى ئىنقادە: كە تەبىيارىكى رەوشەنپىر و ناۋەندگرى ھەردەم بو ھەموو شتىك توند نىيە ۋەك (الجماعة الاسلامية) نە ئومدەش نەرمە ھەردەم بۇ ھەموو شتى ۋەك(حماس)، كە لە راستىدا لە ھەموو جىھان دوژمىنى حىساب بۇ ئەر تەبىيارە دەكەن كە لە ھەنگاۋەكانىيان دوۋر بىن و بە مەسزايەتن، لە سنوۋرى حساباتى شەرە و قوۋلايى حىكەت و ھەلسەنگاندنى ئىنجامەكانى ھەمەلايەتىكى ۋورد بىنن، لە جىھاندا ھەر ئەر تەبىيارە لىنى رەچاۋ دەكرى لە زىادبوۋن دانە و تا ئىستا ئىران، سودان، چىچان، بەرگرىەكانى جىھادى حۋارۋى لبنان، فلسطىن. كەشمىر، تاجىكىستان، فلپىن... ھتە لەۋ تىرازەن لە ئىفغانىستانىش تەبىيارى

(تالبيان) نوينه رايه تي کلاسيکيانه ي تمپياري توندي يه کهم دهکات و بهره ي نيسلاميش نوينه رايه تي تمپياري سي يه م دهکات، تمپياري دوهم نمونه ي هينشتانيه.

هول سهنگانديکي خيرا:

سهرنجي خونيه ري کوردي بهر يز راده کيشين که زمين بدمنه شو تيبينيانه لهسر هلولومرجي دوشي نيسلامي جهزائير که وور لايان دنگ چووه (يان راسته وانه يان پيچوايه) له گهل دوشي نيسلامي له کوردستان وا به کورتي باسي دهکين:

۱- تمپياري يه کهم تمپياريکي دلسوزه و له خو بووردهن شوي دهکين به بهشک له تقواي دمرانن و هر واشه و له بهشي يه کهمي هاوکيشي شو فهرموده ن: ﴿من رأی منکم منکرا فليغيره بيده...﴾
دياره لو هاوکيشيه بهشي يه کهم هره باومردار کهيه و بهشي کوتايشي شوي هره لاوازه کهيه. به لام شو انه نيمان پيکاوه و بهشي زوري له جم و جوله کانيان بي ويستي خويان له خزمه تي نه خشي دوژمنانه، دوژمن ديهوي خلکي، کسايه تي، لايه ني تر... له گهل تيکل نه نييت بو شوي ژير خاني سياسي بشو دروست نه نييت، يه کي له نامانجه کاني پيغمبر (ﷺ) له ريکوه ني (خودميبه) تيکل بوون له گهل خلکي له جمکي پر و پاگنده ي چواشه بزگاريان بيت ونيعمه تي نيسلام و پيهمندي نيوانيانبيين. عاده تي شو جوړه ريزاره توند گرته دمنه هوي زور ناکو کي له گهل دمورويهر همتا ناوه خويشي وزوو گهرم بوون زووش سار دبوونه وه، همان دهردي چهي نوي بوو که شو انيش له يه کيتي سوقييت وچين و ماوو ستالين... هه موويا پي تحريف بوو هر کوم له تمنا خوي پي راست بوو، شينجا زووش سار دبوونه مو ليک ترازان، وهک (فدائي خلق) کوابوو، وه چهي (فلسطين) کوابوو، چهي کوردستان واپوو... هتد، جا نيستا (جماعه ي نيسلامي مسلحه ي جهزائير) هيچ کسيان پي راست نيه همتا (جماعه ي نيسلامي مصريش) يان پي تهلو نيه که هاوييري به کيشن.

۲- نيختلافي رابو و چون و کيشي سهرمائي و نجا دروست بووني فره لايه ني نيسلامي و چوونه ناو بابيه تي دور له واقيعي نيستا. هه موو شو انه سهرچاوه ي زباني گه لي گهره ن بو کارواني پيروزي نيسلام، نمونه ميژويمان زوره و، دهوله منديشين له نمونه ي نيستا شو همتا ن افغانستان، جهزائير... بويه به پيچوايه ي شو ماموستا بهرزه ي که له کتبي (سيستمي سياسي نيسلام) کوهندي زاناي تر که ري يان داوه به ترازووي شمرع به فره لايه ني له چوارچيوه ي نيسلامي... نه خير تا بلبي ترسناکه و هيچ بلگيه يکي نقلي و عقلی نيه لايه نگيري لو بو وچوونه بکات و به پيچوايه نيش زوره. له باره ي تمپياري دوهمه وه بو شوي له کوردستان هلولويستي نحاحي دروست نه نييت و اچاکه سهرنج بدمينه تي بييني سي يه م:-

۳- له تمپياري دوهم دهکين نيمه ميان ره وين... کوا شوه بهره ي (انقاذ) ده توانري پي ي بگوتري ميان ره وه له نيوان تمپياريکي زور توندو شورشگير و تمپياريکي نهرم وشلي نيستسلامي... جا رهوي پرسيارمان له وانه يه ناخو. نيوه ي تمپياري دوهم چ له جهزائير و چ له کوردستان که دهکين همتا

رەمىن لە نىوان كىز كى ؟؟ با چەند سالى تر وەلامان بۇ بنىرنەو... ئەگەر ھەر نەرمى و ئىدارە كردن بە ھەر چۆنك بىت ميان رەمىيە ئوا پىغەمبەر (ﷺ) ميان رەمى نەبوو.

۴- مەسلە ھىز خۇ توندكردن ئومەيان ياساى ژيانە و سوننەتە گەردونەكان بناغەمەتى، زياتر لە ۳۰۰ ئايەت داكوكى لە سەردەكات، لە واقىعەشدا ھەروايە دەولەتى بەھىز، كۆمەلى بەھىز، شەخسىەتى بەھىز... دوورە لە فتنەش، بە پىچەوانە حەلكى بى ھىز ھەردەم مافى دەخوری..

۵- ھىچ نمونەك نە لە جىھانى گەورە نە لە جىھانى ئىسلامى نەبوو بەر پىگایە ھەر نەرم و پیاوانەو گەشتەنە ئامانج، ھەلبەتە ھىچ بە ئەندازەى ئىسلام لە ئاشتى نەگەشتوو، خوشى خاوەن دروست کردنیەتى، بە پىچەوانەى مارکسیەت كە ئامۆزگاریەكەى بە ئاویانگە كە دەلەت:- (ئىو ھەردەم شۆرشگىز بن ئىسلامى مەن) لە سەرمایەداریشدا دوو جەنگى جىھانى ھووى دا بەلام مانای ئەو نە لە ئىسلامدا ئەگەر شەخىكىان لەو لايدا لا ھوومەتەكەى تەرت بۆ ھەركىزى وەك لە (ئىنجىلى دەسكارى كرول) ھاتوو، ئومەيان بۆ بەشك لە ئادەمیزادى بە ئەخلاق راستە بەلام بەشە زۆرەكەى تر (كە ئىستا ئىوان زالن بە سەر دونیا) ھەر كاتەك بىنى ئوا لا ھوومەتەكەى تەرت ھەركىزى و بەركىت نە، ئوا لە جىاتى لىت بېورى بە مست و شەق دەكوتە سەرت، ئەگەر ئوا درەختەى بە گاشە بەرد مەو بۆ بەردا ھەو ئوا درەختەكەش لە بن رادەرنەو دەمگۆزەو ناو كىلگەى خزان... ئەو ياسا ھەمواقتە ھەلناكرى، بە دەیان ئايەت و ھەرموودەشى لە سەر، ئىدى بىلى ئوا راستىش تەنھا خۇ ھەلەتە تاندە.

۶- جا ھەوتى ئوا ئۆزموونى وایە بە ئەجەمىك دەگەمەنى وەك حەزى شىوعى كۆن ھەر دەبوا ھە پەنە بۆ دىناى شىوعىەت بکات و نەشەدەكرا، لێرەشدا ھەمان ئەجەمە چونكە رەوتەكە ھەلەپە جا ھەر پەنەى ھوودا و گوشتەو كەدە دەكەن، وناكرى، لە رۆژنامەى يەكگرتووى بەرەز ژمارە (۶۹) كە ۱۹۹۵/۱۲/۱ ديار بوو دەيوويست پەنە بۆ بەشداری (محفوظ نحناح) بکات و حکمەتى بۆدۆزیتەو، كە بۆجى بەشداری لە ھەلئەردەنە ساختەكەى کردوو، لە دوايدا ئوا ھەموو راستیان، بە (رەنگە) دەستى پى کردبوو لە ھەموو خالەكان (رەنگە نحناح بەشداری کرد چونكە.... ھەموو شارەزايانى رۆژنامەوانى دەزان (رەنگە) واتە زانیاری ئىحتمالیە، تەواو زانیاری نەو لە ھەموو پەنەك گەورەترە..

۷- (محفوظ نحناح) تاقى (تاقى كراو) دەكاتەو ھەتا ئەو ھە سەرىش چوو. لەو ھە سەرى تر (محفوظ نحناح) بەشداری لەو پەیمانە کرد (پەیمان نامەى وفاق الوطنى) كە لە ۱۹۹۶/۹/۱۵ كرا كە تايادا ئەو پەندە كۆنە ریزیو ھە (دەولەت جىايە لە ئابین) ئىمزایشى لەسەر کرد، عبدالسلام راشدى نوینەرى (جبهة القوى الاشتراكية) ئەك (ئى ئىسلامیەكان) لەو سەفى ئوا كۆنگرە ھەوتى... (تەنیا كۆنگرەى جىھەى تەحریری ھوو چیتەر نا نازانم چۆن ئىسلامى بىت عەزمتى ھەبە بەشداری بکات) لەو ھەمواختەر (محفوظ نحناح) كە ئاخواوتنىكى دا لا ھەنگىرى ئىنقلاب دەكات و دەلەت:- (ئەگەر

نووسەر راي خوى بوو.

رموتى ھەللىۋاردىنە گىرابايە رەنگە وولات بەرمو ھەللىۋاردىنە بېۋىشتابايە ترسناك ترلە سەررىنى يەكتىرى (مورۇندى) "گوفارى المجتمع ل ٦٩ ژ ١٢٦٠ سالى ١٩٩٧" كە بوارى ھېچ پىنىو و "رەنگە" يەكتىرى تەجىستەۋە، بۇيە (عباسى مدنى) ۋە سەفىكى بىناۋيانگ (مەھسۇف نىناخ) دا دەلىت: (ئىمە لە تەنگانە كدا لە نىناخ دەگەراين، ست لوزىمەن دۆزىيەۋە. (ھېچ رىيەك نەماۋە تاقى نەكتىرە، ئەرمتا بەرى ئىنقازى ئاشتى خواز ھەموو دەرگاكانى لەسەر داخرا. جاجى بىكات ۋەك د.يوسف قىچاۋى كۆتەنى، ناپىت لە (لومە لائىم) بىرسىن كاتى خوشى كە پىنغەمبەر ﷺ كە جارى جىيەدى بەرگىرى دا خەللىكى زۆر لە خىزم ۋە شەخسىيەت پىيان گووت: كەرسەتى خۆت و تەكتەلۇجىيە فارس و رۇم زۆر لىك جىيە، بەلام خوشەۋىست پىنى فەرموون: تەكتەلۇجىيە ئىمە (اللەكبر) گەۋرە ترە لەمى ئىوان. ئەرچەكەش ماۋە ھەر بىر چەكەش شاي پى روۋخا كە ئىمرىكاي لەپشت بوو ئىفغانىستان و چىچان گەۋرەترىن سوپاي ئەر جىيەنەيان بەچۆك داداۋ سودانىش ھەر بىر چەكە و بەرگىرى دەك، ناپىت ئەرمتە دىيامان خوش بویت (رأس كل خطينة)، گرىمان (مەھسۇف نىناخ) لە ھەللىۋاردىنە دەریش بىچوۋايە، ئەدى بەرى (ئىنقاز) دەرمتە چوۋ، چارمىۋىسى تەيارە (مەھسۇف نىناخ) دۆراۋە لە ھەموو ئەرگەركان، چ ئىسلامىيەكان بە تەۋلى سەركەۋىتن چى حكومت.

۸- ئەر بىرە رەنگە مەھسۇف نىناخ (٢١×١٤/١٠٠-٢٠٢ دەنگى راستەقىنە) ۋاتە لە ٢/۲ نى ھىناۋە باشتىرىن ۋەلامە جىگە ھەللىۋىستە بۇھەموو جىيەنە كە ئەر رەۋتە بىر شىۋەمىيە ئەرە تەرازوۋىستى و لە بوۋداۋەكانى ئۆيى جىيەنە بەجى ماۋە

۹- دەبى بىر دۆۋە دىلى ئەرە بىزانىن ئەر ناۋانە (ئىرھاب) (مەتەرف) (ئىۋولى) ۋە... ھەموو لە جەۋھەردا مەبەستىيان دىۋاتى كىردى ئىسلامە، خۆ تۆمەتى و ناۋى ترلە پىنغەمبەرەكان (عليهم الصلاه والسلام) ۋەك (مىجون) (مەفسد) (شەرتە قىللىون) ... جا خۆ جىيا كىردىنەۋە بە ناۋى (مەعتدل) دادىداد، ھەموۋىيان پى ۋەك يەكە، ئەرمتا ھەر لە جەزائىر (سەيد سەدى) ۋوتى: حماسىش ھەرەكە ئىنقاز، ھەللىكى يەك سەللەن ۋە تامىيان يەكە تەمىيا قەبارەيان جىيە، ئىۋان بىر جىيا بوۋىنەمىيە ئەر كەت ولفتە نەرمە ماستاۋىيە لىتان رازى نابىن ھەتا تەۋاۋ ۋاز لە ئىسلام نەمىنن ﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ هُوَ الْهَدَىٰ وَلَنْ أَتَّبِعَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا أَنْ تَقُولَ أَمْرًا مِّنْ أَهْلِ الْبَيْتِ﴾

چېند هوږه‌کې ناوړه‌کې بؤ دواکه‌وتنې سرکه‌وتن

له راستیدا که گلی جه‌زائیر دوستی به‌جهاد کرد واره‌نه دمبیرا نومنده بخایېنې، به‌تایېه‌تی له مالانې ۱۹۹۴-۱۹۹۵ هیښې تنفیږی له دهرموو سرکردایېتی زیندانیښ بی ترس جار یان دا که‌نالای سلام له کوتایې ۱۹۹۵ ان شاء الله له جزائر سر بلندانه دمشه‌کیتوه، شارمزایانې پورژناوښ زمنگی مترسیان لې‌دو ژورجار به‌بیرو گفته یاسی حیواریان ده‌کرد له گال موجهایدان وه‌ک بدلی سؤگربؤ حکومت، که‌چی تا نیستا شو سرکه‌وتنه نه‌ماته دی. دیاره کوملېک هوږی خوی همیه یوولی وثیقلمی وناوړه‌کې، راسته له یازمېتی عسکری وثابووری و سیاسې ومعنوی و... شارمزی سکرې و بیانې و به‌ناشکرا مصر و تونس و فرنسا به‌شداری له وجنگه‌که‌ن، وه‌که‌لگه له چالاکیه لوانیه‌کې (سیدی موسی) له ۸/ دېسمبر/ ۱۹۹۴ (۳) سربازی تونسې کورژان و تهرمه‌کانیان بؤ نس پوښتوه، وانیشان درلو بلوکرایوه به‌رسمی که‌شو سربازانه له صؤمال کورژاون، به‌لام دوایدا هر ناشکراوو. سهرمرای هموو شوانه نیمه‌جهادی گلی افغانستان و چیچانسان بیښی به‌ه‌کی سادمو به‌ره‌نگاری گوره‌ترین سوپای جیهان بوونه‌وه، تمیشیان کردن بؤ که‌لانی تربیش که‌سهرده‌می پهره‌سندنې تکنو‌جیای چک‌مه‌گر نیسلامیته نه‌ییت به‌علمانیته شو به‌رگریه کریت، هرپویش له جیهاندا هیچ معارزه‌ی علمانی نه‌ماوو له جزائیریش هرشو هوږیه که‌لاینه لمانیه‌کان به‌شداری به‌رگریان پې‌ناکړې. جا یابزانین به‌کورتی شو هوږیانه چین که‌شو جیهاده روزی جزائر به‌نامانچ نه‌گمیشتوه (بوپمند و مرگرتنیش له کوردستان):

دوردی هموو دهردان دروست یوونی دوو به‌ره‌کې به‌تاییت له نیوان به‌ره‌ی ښقازو جفا‌عی نیسلامی، دیاره شو به‌ره‌می سیستمی فره‌لاینی یو و که‌سهرمه‌کې له (نیختلاف) نه‌ست پې‌ده‌کات و کوملېک زیانی کوشنده‌ی همیه وه‌ک یاسای سرکه‌وتنې و یتیک شکنیش شو مه‌تا قورثانی پیروز دهرموی (ولاتازعوا ففشلوا...) بویه زیانی شو مند‌خوره‌ ناژمیرې وابه‌کورتی همدنکیان ملنن:-

بی فرمانی خواجه و ده‌یان ثاییت و فرموده و قسې پیاوچا‌کانی له سهره. نیختلاف دمبته لیک ترازانی دل و جیایی پېازو دواښ جیایی کومال و جنگی نیوانیان. له نیختلاف نامرازو نامانچ ده‌گورین له کوتاییدا (کومله‌که) دمبته‌نامانچ نه‌ک نیسلام.

۱- دهم کۆمەلە دووهم که دروست دەبێت لە سەر رەختەو سەلبیاتی یەکەم پەرەردەکەى خزى
سەردەمى ئىدى دەرگایى غەیبەت و بووختان و رەختەى تێکدەرانەو... ھەموو دیاردە نائىسلامیەکان
دەکریتەو.

۵- خەلکێک لە سەر حسابى ئەو ئیختلافە سەردەکەوئى بۆ ناوەندى گەرنەگ شایستەى نێو رەنگ
دەستیش بێت. و- ھەنجەت بە خەلکێکى دنیا و یست دەدات کە بەشداری جەھاد نەکات.
ر- بە ئەزموونى وورد سەلمێنراوە لە نێوان ئیختلاف و خەزمتدا ھەریەکىیان دەکریت.
و- زیانى تری گەلى زۆر ھەمە لێردا یار نە، بەلام ھێچ کۆمەلێک بە ئامانج نەگەشتوون و ئیختیلاف
و مەملەتەنیشیان ھەبووبى.

۲) لە ھۆیەکانى تری دواکەوتنى سەرکەوتن و سارد بوونەوى جیھاد ھەست پێکردنى موچاھیدان بە
کەمێک دوودلى و زۆر داواى گەت و گۆ کردن لە لایەن بەرەى ئینقازەو کە زۆر جار شەریعەت بە
ھەنگاوەکانى حکومەت دەدات، ھەریەکە لە عباس مدنى، على بن حاج، رابیع کبیر، أنور ھدام، مدنى
مرزاق نامەى جیا جیايان بۆ أمین زوال نووسى بۆ گەت و گۆ.

۳) ھەندى ھەلس و کەوتى (الجماعة الإسلامية المسلحة) وە بەخێزایى فتوا بەتایبەتى فەرمان بە
(تکفیر و کوشتن) بازەى دەرژمانیەتى زۆر فراوان کرد یارمەتى قەرەباڵخى بەرەى خکومەتى
دالەدەرەو و ناوەرە چ وەک نەفر چ وەک لایەن، ھەروەرە مخابەرەت ئەو دەرەفتەى توندى (جماعەى
ئىسلامى) قۆستەو بۆ دروست کردنى میلیشیای چەکدار وەک (جماعە) و تەوانى گەرە بەکات بە
ھەرەشە و کوشتنى رۆشەنبەر و ناھەزانی حکومیش، ھەتا داواى وا ژن و مندالیش دەکوژن کە لە
گەردەمى ئىسلامیەکان دەتالێنرێ.

۴) لێرەش ھۆیکى گشتى ھەمە لە ھەموو کێشەى کۆمەلێک ھەن وەک ئیمامى على بنى ووتن: (اخلوا
الحق ولم ينصروا الباطل) ھەندى لە ئىسلامیەکان دەرەچوون وەک (حزب النهضة) بە
سەرکایەتى عبداللە حاب اللە لەوێش خراپتر (حماس بەسەرکایەتى (محفوظ نخحاح) بەوێش
نەوێستا بەتاقى تەنیا بەشداری بەوھزارەت لێو حکومەت نا شەریعە کردو بۆیە لە کۆنگرەى رۆما
دەرکرا.

دیاردەى کوشتن و بەرى مەدال و ژن:

ھەموو مەیلەت بکوژن چونکە دەنگیان داوێتە دەرژمان (مبدأ بریخت) لە سەین و بەینى جەنگى نێوان
مجاھدان و حکومەت دا زۆر دیاردەى نوێ لە لایەن حکومەت پیاوەکرا، لە ھەموویان نوێتر کوشت
و بەرى ژن و مندال بە دەگەن لە ھێچ شوێنێک وێنەى نەبوو بەگەیاندى زالى جیھانیش ناھەقەنە، یان
لێلى دەکات و یان بەم ئىسلامیەکانى دادێنى، دیارە بۆژنامەکانى کوردستانی خۆشمان راستەوخو
دەنگ و یاس بە فتوکۆپیانە وەردەگرن، لەوێیان کەمتر گەلى دەکریت بەلام ھەندیکیان وەک بۆژنامەى
(رێگای کوردستان) و رادیوئى دەنگى کوردستانی ئێران و بۆژنامەى کوردستان کوردستانی
نوی... لە شى کردنەوى رەوداوەکان زۆر بە ھەلەو چەواشەو لەو مەسەلە گەشتوون، بۆیە بە چاکى

دەزانين ئەرەبلىگانە بخەينە پېش چاۋ كە مۇتەلق ئىسلامىي نىيەت ۋە ھۆكۈمەت خۇيەتتى، ئەرەب مەبەستى لىە بېجىنىدە ئەرەب ۋە مۇندالانەي پىي سەرەمىرىي نەبەتە دى:-

۱- جاري له پښتدا دمبې زور ووریا بین که حکومتی جزا شیر به ناو بانگه لسهوا تاسکتیک، ویلؤ کردنهوی بهمان به ناوی جمعاتان ودروستکردنی جمعات به ناوی جیاجیا، جبار وایووه سرکردمیک شهیدکراوه کهچی بهمانی به ناو بلؤکراتوه، وهک مسهلای (شهید عبد القادر شبوطی)، ئیستاش رؤژانه بهمان به ناوی (جماعة الاسلامیة) بلأودمکاتوه بهیپی بهرژومندی خوی و به ئهدهمیانای ئه جماعته، دیاره هندی هئس وکوتی جماعتیش یارمتهی دهرینه.

۲- زۆریی ئۇ قەسباخانانى دەكریت دژی ئۇ خەلكەپە كە جەماومری بەرهی نینقازن..

۳- لهو ناوچانه دهكړی كه له ژتیر كۆنتروولی موجهیدان دا نیه به زوریش لغزیکسه یازگه یان ناومندنکی حكومی كراوه كه هاواری لی قهومانوانی گمشتی وتا ئیستا یك كس نه گیراوه.

۴- ئەر چەكدارانەى بىر قەسباخانەى ھەلەدەستىن بە زۆرى بى چەك وبى منەتن لە ھۆكۈمەت . ماۋىيەكى
 ھاكىش دەمنەۋە .

۵- له قەسفەكەى بليدا سەرمتاي مانگى ۱۹۹۷/۱۰ زياتر ئىشە پۈۈن بۆيىشە كە حكومت خۇيتى ، چونكە سەربازگىيەكى گەۋرەى لە تەنیشتە بۆ لە سەربازگە كە لادراۋ گوللە تۆپەكان ھەموۋى بە ناۋ شارى كوت ؟ حكومت لەۋە لۇمدا گوۋتى . ئىشە ئىسلاميەكانن گوللە تۆپەكانىشيان (صنەع محليە) بويە بە ناۋ خەلك دەكەۋى بە لۇم نەيزانى يەك لە گوللەكان نە تەقېبوۋە ۋە لەكاتى لە بىر چاۋى ئىشە ھەموۋ پىامنىرو رۇزنامە نوۋسە خەلكى بليدا نىشاندرا كە گوللە تۆپەكان ھامەننۇ لە نەزىكەۋ ھارېشتراپۈۈن ئى حكومتىش بوۋ (صنەع محلى) ھەبوۋ.

٦- تۆبیز بېرېتانی له رۆژی ۱۹۹۷/۱۱/۹ له موقابله یه کی له گیل (یوسف الجزایری) که سهر به موخه بمراتی جهزایری بوو رای کردبوو دانی بههموو شو کوشت و کوشتاره وا هیناوه دوو نفری نرینس رایان کردوه له ئلمانواو ئیتالیان ههمان راستیان دویات کردو تهوه.

٧- له هه لاتوه کانی بزگار بووی لهو قەسبخانانە نۆزبەیان هەندێ نەفریان لەتوان باران ناسیوه که سەر به موخابەرەتن، هەتاه (حوار مع الغرب) ئهلقه که لهسەر جه زانیڕ بهسترا له سالی ١٩٩٧ نیشتاندرا لهو پرسپارهی که له (محفوظ نضاح) کرا له لایه هاولاتیەکی جهزاشی. که ناخو کی لهو تاونانه بهر پرسپاره کاک (نضاح) هەر دمیگوت غامزو دیار نیه، به لام هاولاتیەک گوتی ئه دی (عقید حسین) له موخابرات نه ناسرا بو یوه له قەسبخانه کی (سیدی موسی). ههروها ئه نافرته فرنسی له بلیدا به چاوی خۆی بینیبووی که چون حکومهت گهه ومانالی، عسالی سهر دمی بهی له رۆژنامهی (لۆموند) یش با لۆکرایهوه ئاماده شه ههموو دهم شایه دیش بدات.

۸- نئیسټا ئېو مسئلهیه زیاتر پروون بۆتوه. سووپای نینقاڭ له سهر زمانی مدنی مه رزاق له سهره تاي ۱۹۹۷/۱۰ شهريه يه كلاينه راکرت بۆ ئاشکراکردنی ئېو تاوانانه ئینجا داواي لیژنه يه کي دووولیشی کرد بۆ لیکنولینه، جارنکی قریش له ۱۹۹۷/۹/۱۲ داواي کردموه وا دیاره بیلگه ی تهواوی ههیه که موخا براته .

۹- ئىستا ئىو لىژنەيە وا يىك ھاتوۋەدۋاى ئىوۋى خۇيشاندانىكى گەۋرەى بە ھارىكارى گەلى جەزائىرىيە لە لاين خەلگى فەرەنسا كرا لە پۇژى ۱۶/۱۱/۱۹۹۷ بېريارى (امم المتحدة)ى بۇ دەرچوو ھەرۋەھا زۆر لە رىخخراۋە مۇۋف دۈستەكان پەنجەى تاۋان بۇ حكومت درىژدەكەن بىتاييەتى ئىو بىيانەى مانگى ۱۱/۱۹۹۷ بە ئاشكراتر حكومتى تاۋان يار كىرد.

۱۰- ئىستا عومەر بلوشاكى سەرنوسەرى (الوطن)ى زمان ھالى فەرمان رەھا لە ۵/۴/۱۹۹۷ زىندانى كرا چونكە نووسىيىۋى ئىو پۇژنامەنوۋسانەى دىكۇژىن زۆرىيەن لە لاين موخابراتەھ .

۱۱- خۇ لە دۋاى خۇ پىشان دانە دىيان ھەزارەكەى جەزئىر كە لەسەر دۋاى جىزە نا ھازى يەكان ئىنجام درا لە پۇژانى ۲۷-۱۰-۱۹۹۷ ھاۋارىيان دىكرى (الموت للنظام القتلە) كە ئىشارەى بۇ ئىو تاۋانە. لە ھوۋى عەقىدەشەۋە: ھەموو لايەك دىزانن كە ئىسلامىيەكان زۆر دىلسۆزن بۇ دىياز و مەيدەشەكانى ھەر بۇيەش ئىۋەندە بىرەيەكانى دىكرىن ، دىيارە ھىچ دىق و فەرەموودە و ووشەيەك نىيە كە ژن و مىندال بىكۇژى ھەتا ئى نوۋژمىش مىژۋى كارۋانى ئىسلامىش باشتىن بەلگەن، ھەتا لە تۆلەش تىاي نىيە. بەلام ھەندى لە مەفرەزەكانى (الجماعة الاسلامية) گەلى جار ھەرەشەى وايان نارەۋوۋە لە تۆلەى ژن و مىندالى شەھىد كراۋى خۇيان، ھەندى فتۋاى وا باسى لىۋە كراۋە.. مخابراتىش زۆر بە ۋوردى قوزىتىۋە.

• ئامانچ لەۋ كىردەۋىيە:

ئامانچەكە زۆر ھوۋنە لە ناۋەخۇ ئىسلامىيەكان لايەنگىرىكى زۆرىيان ھەبوۋ بۇ حكومتىش زۆر كەم جا ھەر درىزىك و ھەر بى سەروپەريەك لە قازانچى حكومت دايە، بۇيە حكومت قازانچى كىردۋە زۆر خەلگ چەكى بۇ بەرگى لەخۇ ھەلگرتۋە سەر بە حكومتەن. ھەرۋەھا ئامانچە گەرەكەش لەۋمىە لەگەل سەرەمىيە دارى جىھانى تەقەللى ئىۋە بەدەن كە دىمەنى ئىسلام ئاشىرىن پىشان بەدەن. دىيارە ھەر پۇژنامەكە و ھەر لايەنى ئىو پىروپاگەندىيە دىكەشەننىتەھ ئامانچى خۇى ھىيە، بەشى زۆرىيان ھەسوۋىيە ر لە چارەنوۋسى خۇيان دىترەن نەۋەك ۋەك جەزائىر لە ھوۋى فىكر و جەماۋەرەھە قەلۇش بىن.

پەيۋەندى جەزائىر بە كىشەى كورد

خەلقانىكى سادە ھەن وا دەزانن و دەپرسن ئاخۇچ پەيۋەندىك لە نىوان ئىمەى كورد و كىشەى جەزائىر ھەمە... بەلام زۆر ۋەقە نەك جەزائىر لەو سەردەمدا ھەموو ۋەقە جەزائىر بەسەترون راستوخۇ يان ناراستوخۇ، سەركردەى نەزان سەرى لى دەرنەچىت و ئەو پەيۋەندىەى پى نادۇزىتەو و ئەو جەھانە كۆرە لە كۆلەنگەىكى تەسكى خۇى دەمىنى، ئىدى زۆرىەى كەم و كۆرۈ قەيرانى سەركردەىتى لەو و سەرچاۋە دەگىرى، پىنەمبەر (ﷺ) كۆمەلگەىكى وا رۇشنەىرى دروست كرىدو كە ھەموو ھەلەكەتلىك دەيانزانى ۋەقەلەىكى سەرى يۇنە ۋەقەلەىكى پەيۋەندىەى ئىجابى يان سەلىبى بە كارۋانى ئىسلام و بانگە پىرۋەزەكەى ھەمە بۇيە ھەمەنتە نەبو كە ھەموو ئىسلامەكان پىيان خۇش بوو ۋەقە سەركردەى كەوتىت. ئىستاش زىاتر جەھان بەرەو خەملىنى سەركردەى ھەق و ناھەق دابەش دەمىت، كە خەلقى ھەق پەروم و زەھمەتلىكەى جەھان لەسەركردەىك دەۋزەنەو جەھان لە سەركردەىكى تا ھەق دۇنيا خۇر و لە خۇبەى زۆر دارە. ئەو بەگەتلىك بە تەبىئەتلىك ئىمەى كورد بەمەردو تەمەرى ئىسلامى و كوردەىتەو لەو دابەشەى زۆر ھەلەكەتلىك نووسىن.

تەۋەرىن ئىسلامى:

زۆر ۋەقە كىشەى جەزائىر لە نىوان دىموكراتى و نا دىموكراتى يانە (بەپى ياساى خۇيان)، لە نىوان كەل و ەمەكە، ھەق و ناھەق، لە نىوان شەرىئەتى ئىسلامى و شەرىئەتى سۇسەلەستى دىموكراتى. .. ۋەقە ئىسلام و نا ئىسلام، جا چ لەو ۋەقە تە ھەمە كە ئىسلامەكانى كوردستان ھەموو ھەق خۇازىك دەمىت بە ۋەقە چاۋدەرى ۋەقە ۋەقە ۋەقە جەزائىر بەرەو كى ساغ دەمىتەو، ئەزەمەتلىكەى جەھانە نۆى لى تەقى دەمىتەو و دەرىش ناچەت كە ئەو تەقى كەردەو و لە پىش ھەموو كەلەنە، جا بۇيە پەيۋەندىەى پەتەو راستوخۇ ئىسلامەكانى كوردستان ھەمە چ سەلىبى چ ئىجابى.

تەۋەرىن كوردەىتەى:

ئىمەى كورد لە زىر ياسا و سەستەمەكانى سەرمەيدارى جەھانەى وامن لى قەوماۋە لە پەيمانى سەيكس پىكۇ ۱۹۱۶ دا دابەش كراين و ھەر ئەو كۆسپە كۆرەمەش ئىمە ۋەك كۆرەمەش مىللەتى سەر روى ئەو زەمىنە بى كەلەن، دەرىشكەوت بەى بىدارەى شىۋەت و لە پىشەشدا سۇشەلەستەت نەمۇنەى تەبىئەى نەتەۋەتەى ەرەب لە پىش چاۋوۋە چارەى ئەو كىشەىەى نىمەى

بىنەبو، چۈنكى گۇرئانكارىيەكى بىنەرتى نەبو ھەر لە چوارچىۋەى علمانىيەت بو، بۇيە نىمەى كورد پىيوستىمان بە گۇرئانكارىيەكى بىنەرتىيە لەھل و مەرجى ئىقلىمى و دوۋەلى تىيادا ئو ياسا و عورف و پىرۇزىيە چەسپاۋانەى بوۋىتە كەلەمچەى گەلانى ژۇر دەست ھەلتەكەن ۋەك (ياساى دەست تىۋەردانى ناوخ)، (سەرۋەرى ۋولات)، (بچوۋك بىتە قوربانى گەرە) و (ناۋلىنانى بەرگىرى و شۇرشىگىرى بە تىرۇر)...ھتد. بۇيە ئو گۇرئانكارىيەش كە بە شىۋەىيەت و سۇشالىيەستى و تەبىيەرى نەتۋەىيەتەش نەھاتەدى تەنيا بە ئىسلام دىتە دى، ھەر بۇيەش ھەقى خۇمانە بە ۋوردى سەرەنج بەدەينە شۇرشى جەزائىر و سەرگەۋتنى راستەخۇق كار لە بزوۋتەنەۋى كورد دەكات لەھەر سى گۇرەپانى ناۋەخۇ و ئىقلىمى و دوۋەلى

ھەردوۋە ھەرە (ئىسلامىيەت و كوردايەتەى):

بەپىش شۇرشى ئىسلامى ئىزان ۱۹۷۹ يەك پەيمانى سى گۇشەى خەنكىنەر (شەى ئەمەرىكى، عىراقى سۇشالىيەستى، تۈركىيەى ناتۇ) ھەبوۋ دۇرى كورد لەگەل ئو شوناسنامە جىاجىيانەشيان و ئاۋۇكىيانەى ھەيان بو، دىيارە ئەۋەى كىشەى كوردى زۇر ئالۇز كوردوۋە ئو ۋولاتە ئىقلىمىيەنى كوردىيان دابەش كوردوۋە بەرۋەندىيەكانىيان لى ئى گەرەرتە لەھەر ئاۋۇكىيەكى تىرى ھەيان بىت، بۇيە:

۱-يەككى لەو ستراتىجىيە سىياسىيەى كورد لە ئاستى ئىقلىمى و دوۋەلى ئەۋا ۋا رېژىمىك بىتە سەركار ئاۋۇكىيەكانىيان گەرەرتە بىت لە بەرۋەندىيان لەسەر كورد.

۲-يەككى تىر لەو ستراتىجىيە ۋا رېژىمىك بىت تەبا نەبىت لەگەل ۋولاتانى بىرپار بەدەستى جىيەنى كە درىژ كراۋەى دروست كەرانى بىرپارى ساىكس پىكۇن... دىيارە ئو رېژىمەش بە گۇيرەى (ياساى بەرۋەندى) كەياساى رەۋاى ئىۋو دولەتى بوۋە ئا ئىستە) لەچوارچىۋەى علمانىيەت پەيدا ناپىت، چۈنكى ھەتا كارل ماركسپىش دانى بەرۋەىيەى كارگەى ئابۋورى ھىناۋە ۋەك يەكلا كەرۋە نەك (مەبادى) ۋاتە: نە لە سىستەمى سەرمايەدارى و نەشىۋەىيەت و نەسۇشالىيەسى و نە نەتۋەىيەتى، بۇيە بەدۋاى ۋاھا سىستەمىكى رادىكالى مەدەنى زال بىت بەسەر بەرۋەندى (ۋاتە: سىستەمىكى رەۋوشندار) ئەۋەش تەنيا ۋە تاقى تەنيا لە ئىسلام دۇزرايەۋە، ئەزەۋونى ۱۸ سالى ئىزان بەچاكى ئەۋە دەسەلمەنى كە ئەۋە يەككىيانە، ھەر بۇيەش سەرگەۋتنى شۇرشى ئىسلامى ئىزان كارى زۇر بە قوۋلى كىردە سەر بزوۋتەنەۋى كوردايەتى و تەكانىكى بەھىزى پىدا، جا ئەگەر ۋەھا سىستەمىكىش لە تۈركىيە و عىراق و سۈرىيە ھەتتەبە دى ئەۋە كىشەى كورد بە دەيان ھەنگاۋى مەزنى سىياسى و نىشتەمانى و ياساى دەتۋەشەت، ھەر بۇيە لەۋپەرى ھەلەدان ئو نوۋوسەر ۋا رۇژنامەنى شۇرشى مەھەدانى جەزائىر لەكەدار دەكات بۇيەش لەۋپەرى بى ستراتىجىيەت و بى ۋوردبۈۋەنەۋە كاتى ھاۋپىيانى (PKK) ۋەكەتتى لايەنگىرى (مەسعود يەلماز)يان كىرد نەك (رەفاه) لەھل ملانى ئى ھەلۋاردەنەگەى سالى ۱۹۹۵، ھىچ كەمەتتىكى تىيا نىيە چۈنكى (پەلماز) ھەر لە چوارچىۋەى علمانىيەتى تۈركىيەى ۋا پىرۇزى ئەتاتۈرك دەستۈر ۋا بەستەبە (ئاسايشى نەتۋەىيەتى) ۋە لە كاتىكا ئەگەر حەزبى (رەفاه) بەتۋەۋى فەرمان رەۋا بىت ئەۋا ئو كۇسپ ۋە تەگەرە سەرەكىەكان ساف

دهکات و دیسان لا دونیایه کی پیوه دراو له سهر کورد ئاووه لا دهکاتهوه دیسان کاریکی گهوهی قوولی دهرکرده سهر هل و مهرجی ئیقلمی و دوو ملی بزووتنهوهی کوردایهتی که به کورتی ئهوانن:

۱- له گهل ناههقی ئینو دهولهتی ناگونجی و له گهل زوردارانی ناوچهن ههردهم دژوارن که کورد تا نیستاش قوربانی ئو دوو تاباییه بووه.

۲- شونینی کورد نه گهر به ئیسلامیش نه بیت ههر به کوردایهتی رووت ئهوا ئو وولاتانهی ناتها بیت له گهل گهوه بهیاریه دهستانی جیهان که کورد له قاموسیاندا لاپهههی نه بووه و بهشینکه له کاروانی کوردایهتی.

۳- ئو فهرمان وهرگرتهی ئیسلامیانه رهنگه بیه هزی تیکهل بوونی دوو پارچهی کورد یان ههموو که کۆسپی بنچینهی قهیرانی کورده.

۴- بێجگه له ههش وهک یاسای بهرژموندیش وهما وولاتیکی خواهن سیستمی ئیسلامی دوژمنی زور ده بیت قهیرانی کورد زیاتر بهره و دوو ملی دهروات ، بویه ههر گۆرانکاریک له جیهانهی ئیستا یان له خزمهتی بهرهی سهرمایه داری و داگیرکهرانی دارژێری سایکس پیکۆن یان له دژایهتی که بهرهی ئیسلامه وهک بدیلی سهرمایه داری خوین و گوشت و لق و پۆپیهوه، ههر بویهش شۆرشه جهزائیر نهک ههر له لایهک بگره بهدیان لا راستهوخو پیوهندی به کیشهی کورد هیه، سترانیجهتی وهک دهرفتهیکی نایاب و دهگهن وا ریک کهتوهه که (مهبادنی و مصالح) کۆببیتوهه واته: دهتوانی ئیسلامیهکان و عهلمانیهکان (نه گهر عهلمانیهکان به راستی کوردایهتی پهروهر بن) ئهوه ئامانجه دوور و نزیکهکانیان جووت بووه، خباتی نیشتمانی و کۆمهالیهتیا ئاویته بووه.

بویه له بهرژموندی دیزازی کوردایهتی رهسن نییه دژی بزووتنهوهی ئیسلامیهکانی جیهان بن چ به گوفته چ به کرده.

رهوایی کیشه کورد له روانگه ئیسلامه وه:

ههموو جوهره رهگهز په رستیک چ خێلهکی چ ناوچه گهری چ نهتوه په رستی یان چینیایهتی له ئیسلامدا به تووندی رهت کرایتوه، به لām ئینتیمای مرۆف بو ههر بهشینکیان ئاساییه نه گهر نه کریته روانگی ئو مرۆفه، له وهلامی ئو پرسپارمهش بو پیغمهبر (ﷺ) له بارهی (عصبیه) فرهمووی : که له (ظلم) یارمهتیت دا ئهوا (عصبیه) ته، زور بهداخوه ئیسلامیهکانی عهره ب پینش ۱۹۷۹ زور له ژیر کاریگهری فیکری نهتوایهتی عهره ب بوون، ههتا به ریز شههید (حسن البنا) رهحمتهی خوا ی لی بی، سه رنج بده دهلیت: (... به راستی ئو فرهمووده ههقه: ﴿اذا ذل العرب ذل الاسلام﴾ ئهوه فرهموده نییه و باشتترین بلگهی پیچهوانهی ئو بیره ئیمام عمر (رضی الله عنه) فرهموویته: ﴿کنا قوما اذلاء فاعزنا الله بالاسلام﴾ وه محمد العماره له کتیبی (جمال الدین الافغانی) ههولیکی زوری داوه بیسهلمینی که (جمال الدین) عهرمه بویه ئو ههموو ستهم و قهر کردنهوهی کورد بهداخوه هیچ دهنگ ههلبهرینی کهمان نه بیست لینیان. به لکو به پیچهوانه ناویان به (انفصالی) و لایهنگیری اسرائیل بر دین له کوتایی دا لایهنگیری عیراق بزور دژی ئیمه ههر وهک لایهنگیری عیراق بوون دژی ئیران ئهوش ئهوهش روونه له روانگی عهره بیه (الامة العربیه) وه نزیکه نهک له ئیسلام تا ئو رادهیه براییانی (ئیخوان) له سوریا

بهر هه‌یه‌کیان له‌گه‌ل حزبی به‌عسی عیراقی دروست کرد له وه‌لامی پرس رێک له عه‌دنان سه‌عه‌ده‌دن
 رابه‌ری برایان له سوریا له گو‌قاری (الوطن العربی) ژماره (١٦٨٢) له باره‌ی حزبی به‌عس
 ووتر (حزب البعث العربی هو الاصل ولم نجد بیننا وینهم أی تقاض) زۆر نمونه‌ی ترممان له‌به‌ر
 ده‌ست. پیناسه‌ی کێشه‌ی کورد سادهمیه نه‌گه‌ر بۆ (امة العربیة) بۆ فارس بۆ تورک هه‌بیتوولاتیکی سه‌ر
 سه‌خوێان هه‌بیت بۆ کوردیش هه‌روه‌ها که‌واته شه‌وه بۆ (انفصالة) له وولاتی ئیسلام، نه‌خێر نه‌شه‌وه
 په‌رستی عه‌ره‌ب خۆیان (انفصالان) له ئیسلام هه‌رمه‌مێک فەرمان ره‌ه‌وای ئیسلامی بێت کورد له‌هه‌مووان
 زیاتر گۆی رایله و دلسۆز ته‌ه بۆ شه‌و ئامانجه پیروژه هه‌تا له بێی شه‌و ئامانجه‌شدا شه‌و کێشه‌یه له
 پیشدا حزبی شیوعی عیراقی لێی به هه‌له داچووه و گه‌یشته قه‌ناعه‌تیک که بچه به‌ره‌ی حزبی
 به‌عس دژی کورد له سالێ ١٩٧٢ شه‌و هه‌موو ناپالم و چه‌کی کیمیاییان زۆری له سو‌ق‌تی‌شه‌وه بۆ
 ده‌مات هه‌تا (حوکمی زاتیش)یان پێ زیاد بوو، هه‌موو جار (صدام حسین) دووباردی ده‌کرده‌وه و
 ده‌یوت: شیوعی ئیک هه‌لسا له کۆبو‌نه‌یه‌یک و گو‌تی: (سی‌دی لماذا الحكم الفاتی؟) واته پێ‌ویست نه‌یه
 جا بۆ شه‌وه‌ی جیهادی خه‌لکی کوردستان بۆ بزگاری شه‌ونده مانده‌وه نه‌گه‌رێت به تاقی‌کردنه‌وه‌ی
 تاقیکراو و مه‌کو مه‌سه‌له‌ی میسری که‌ده‌لی (یطبل في المطبل) وه پهنه وهرگیرێت له کوردستان ته‌یار
 و بیروباوه‌ری و کلاسیکی و لاسایی کردنه‌وه‌ی واپه‌یدا نه‌بیت و له هاوینی کوردستانا چه‌تر
 هه‌له‌نگه‌یری چونکه له مۆسکۆ باران بوو، نابیت که‌ش و هه‌وای سیاسی ئوره‌ن یان وولاتانی که‌نداو
 یان ئۆروپا بکه‌ینه ته‌رازوو بۆ کوردستان و بلێین به‌رگری چه‌کداری به کوردستان بیده‌یه یان
 قه‌زاغی نه‌هه‌لقووه یان هه‌رامه... شه‌وه‌یان کاره‌ساته مادام بۆ چیچان و فلسطین و کشمیر و به‌ره‌ی
 مۆزو و... هه‌ند، جیهادی چه‌کداری ئه‌رکی پیروژ بێت و بۆ کورد و ئیسلامیه‌کانی کوردستان مه‌که‌تب
 عه‌سکه‌ری هه‌رام بێت شه‌وه تیکه‌وتنه و هه‌له‌خه‌یسکه‌نه ناو روانگه‌ی شه‌و خه‌ته ئیسلامیه‌ی که تا
 ئیستاش له ژێر کاریگه‌ری نه‌ته‌وايه‌تی و به‌گه‌ز په‌رستی عه‌ره‌م که ئایدیۆلۆژیای (میشیل عه‌فله‌ق و
 ساطح خه‌ضری و خیر الله طلفاح) زاده‌ی شه‌و ئاوێته‌ن و ئیمه له ده‌ستیانا قه‌ر کران و کیمیا باران
 کران، به زیندوویی له‌بن گل کران، هه‌ر له‌و روانگه‌ خوار و خێچه‌دا له دواییشدا به‌ناو شه‌فقال کران،
 وه‌ک وه‌صیه‌ت: نابیت کورد چاکه‌ی شیعه‌کانمان له بیر به‌جێ‌شه‌وه له خواروو که دژی شه‌و به‌وته‌ی حزبی
 به‌عس وه‌ستان وه (أ.محسن حکیم) له‌سه‌ر شه‌و هه‌لو‌یسته‌ی نه‌زیه‌تی دیت و تا ئیستا (٦٩) شه‌هیدیان
 له به‌نه‌ماله‌که‌ی خۆیان هیه، که‌چی کۆمه‌لێک مامۆستا و مه‌لای سو‌ننی ناوه‌راستی عه‌ره‌ب که له ژێر
 شه‌و کاریگه‌ری به‌بون و فتوای شه‌و شه‌فاله‌یان بۆ حزبی به‌عس ده‌رکرد، بۆیه له‌سه‌ر ئیسلامیه‌کانی
 کورد پێ‌ویسته زیاتر خۆیان له به‌ندیکه‌نه‌ی ته‌به‌عیه‌ت و لاسایی کردنه‌وه‌ی بزگار بکه‌ن و راستی کێشه‌ی
 کورد بۆ جیهان و بۆ ئیسلامیه‌کان راست بکه‌نه‌وه، بۆچی ئیمه لێره زانیاریمان هه‌بیت له‌سه‌ر جه‌زائیر
 که‌چی شه‌وان بێ زانیاری بن و هه‌ندیکیان سه‌ردان و ده‌ستخۆشیان له (صدام) کرد له سالێ ١٩٩١
 نه‌گه‌ر وای بێ زانیارینه بۆ ده‌بیت شه‌وان رابه‌ری ئیمه بن له‌سه‌ر چ بچینه‌یه‌ک؟

دهوتی بیویژدانی حیزری بئە عەس عیراقی گەیانده ئەمەق کە فزیکە (٤٠) بریارى (UN) ی بۆ دەرچوو و بەندی کردووه، ئەوه دیاری ڕەگەز پەرستى عەرەبە بۆ عەرەب خۆی کە عیراق و جەزائیر و میصر و تونس پێشبینگنتى. ئەو هەموو سامانەى یەو چەک قورسانە درلوه وا بە مەسرووفى هەمان سامان تێک دەشکێت وەک دەمى مشار بەهاتن و چوئى هەر عەرەب خۆی دەبێ. بە کورتى حیزری بە عەس کارێکی وایە بە هەموو عیراق کردووه دەمێتە هۆی پارچە پارچە بونی عیراق چ بە لێدانی (هەدام) یان بە دادگا کردنى چونکە دهوتى عیراق لە ژێر ئەو بریارانەى (UN) کوتایى دیت بە کەوتنى (هەدام) بە تابیەتى بە (ملف حقوق الانسان) مافى مرؤف و هەموو ئەگەرەکانى چارەنووسى عیراق وا دەرده خا کە فەوزایەکی درێژ خایەن لە نێوان ناوەراست و خواروو ڕوو بدات لەبەر هۆیەکی سادە چونکە هەر گۆرانکاریەک لە عیراق بێت ئەوا بەدیلهکە بەرەڵسکارەکانى خواروو، ئەو ئىسلامەش بە دلى پۆژ ئەوا نى بە بۆیە لە ئەنجامى یارمەتى دانیشان بۆ بەرەڵسکارانى لاوازی ناوەراست درێژە بە هاوسەنگى مانەوى فەوزایەکە بدات لە ناوەراست و خواروو، بۆیە لەسەر ئىسلامیەکان و نیشتمان پەرورەانى کورد پێویستە خو ئامادە کەن وە ستراتیژیەتى خویان بۆ ئەو چارەنووسە دارێژن و نەمە بەشێک لەو فەوزایە کە دیسان مافورەکان دەبنووه ڕەس و لە ڕەسەشەوه بو خۆرى و حارێکی تریش دەبێتە مافور و با کوردیش مافورى خۆی هەیت و لەسەر ئەو مافورە هاوار بکەن: سەزکەوى جیهادی پێروزی خەلکی جەزائیر.

کۆتایى هات

تێبینى لە سەر پەرشتیار:

لەبەر کەمى قزانای چاپ و پۆ ئەوهى زۆرترین خەلک نوسراوه کاتمان بخوینیتەوه و لە بارەى نێو دەولەتى و مەسەله ستراتیژیەکان بگەن. یە راستى ئەوا وەک ئەركێكى ئىسلامى دلوايان لێ دەکەین لەعواى خویندەنەوى بە سرنج ئەو نووسراوانە بەند مەکەن و وا بکەن زیاترین خەلک ببخوینیتەوه... خواى گەوره بە پاداشتى بۆ حیساب دەکات ان شاء الله...

مسعود عبدالخالق

هەولێر

١٩٩٨

بۆدابهزاندنی جوړهها کتیب: سردانی: (مُنْتَدی اِقْرَا التَّقَافِی)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدی اِقْرَا التَّقَافِی)

پدای داتلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للکتاب (کوردی ، عربی ، فارسی)

كىنشەي جەزائىر پىرىيەتى لى يەنگە و پىيەندى زۇر بەكەكك
لە ھەردوو پۈۋى ھەكەرى و كەرى سىياسىيەۋە ، ۋولاتىكە ھەر چوار
رەئىيازى كۆمەلەيەتتى ئىنستاتى جىيەئانى (لىيەرائى) - شىيوعى -
سۇشيا لىيەت - لىيەلامى) لى كەار خرا ئىيە زەمىنە يىيەكى
دەيموكراتىي ۋوشىيارىدا لى ئە نىجامدا لىيەلامىيەكان بە ۸۶٪
دەنگ سەركەۋتەن بىيەلام لىيەم ئە نىجامە لىيەلەين ھەرمەن
رەۋايەكان و بەدەست لىيە پىشەتتە داتىي دىيەا خورەن
ھە ئوشىيەرايەۋەم بىيۈۋە زەمەتتىن كىشە لىيە جىيەئانى ئولىدا كە
ھەق و ناھەق ئەۋەتتە بە ئاشىكرا لىيە ئاشىكەكى دابىن .

بۇيە كىشەي جەزائىر بۇ ھەمەۋ لىيەك ئە زەمەتتىكى
دەۋلەتەندە بۇ ھەمەۋ لىيەن و كەسەك ئەۋ كوردەستەتە
دەتۋانى چارەۋەۋەسى خۇي لىيە ۋىنەي جەزائىر بىلۈزىتەۋە
ئەگەر دەيموكراتىي خوارە يان مافا پەرومە يان داد پەرومە
.... بەھەر چى تەرازۋىيەك بىيەۋى